

Ny som leder i folkehøgskolen

Lov om folkehøgskoler

Forskrifter

Styrearbeid for skoleleder

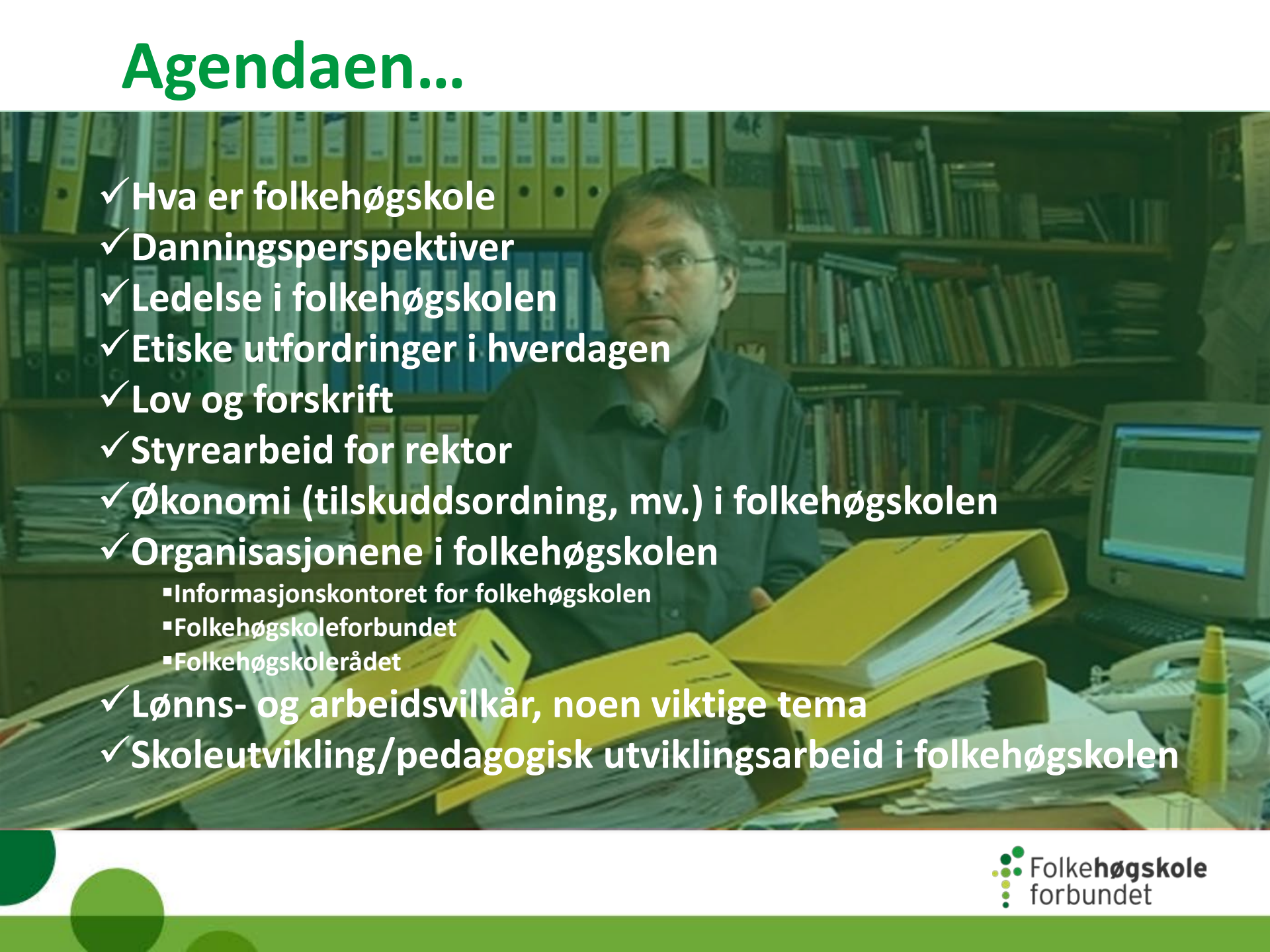
Økonomi i folkehøgskolen

Organisasjonene i folkehøgskolen

Øyvind Brandt, aug.2018

 Folkehøgskole
forbundet

Agendaen...

-
- ✓ Hva er folkehøgskole
 - ✓ Danningsperspektiver
 - ✓ Ledelse i folkehøgskolen
 - ✓ Etiske utfordringer i hverdagen
 - ✓ Lov og forskrift
 - ✓ Styrearbeid for rektor
 - ✓ Økonomi (tilskuddsordning, mv.) i folkehøgskolen
 - ✓ Organisasjonene i folkehøgskolen
 - Informasjonskontoret for folkehøgskolen
 - Folkehøgskoleforbundet
 - Folkehøgskolerådet
 - ✓ Lønns- og arbeidsvilkår, noen viktige tema
 - ✓ Skoleutvikling/pedagogisk utviklingsarbeid i folkehøgskolen

FOLKEHØYSKOLELOVEN

Folkehøgskoleloven og forskrift

Med forarbeid og
kommentarer

Oystein Stette (red.)

2014

Opplæring og utdanning i Norge

Brandt

Lov om folkehøyskoler (folkehøgskoleloven)

§ 1. Formål

Lovens formål er å bidra til at det kan opprettes og drives folkehøyskoler i Norge. Folkehøgskole må være med i skolens navn, og bare skoler som er godkjent etter denne lovs § 2 kan bruke folkehøgskolenavnet, jf. § 7 andre ledd.

Folkehøgskolens formål er å fremme allmenndanning og folkeopplysning. Den enkelte folkehøgskole har ansvar for å fastsette verdigrunnlag innenfor denne rammen.

§ 1 a. Lovens anvendelse for Svalbard
Loven gjelder for Svalbard.

Lov om folkehøyskoler (folkehøgskoleloven)

§ 2. *Vilkår for tilskudd*

Departementet godkjenner en skole for tilskudd. For å få tilskudd, må følgende vilkår oppfylles:

- a. Skolen skal være **eksamensfri**.
- b. Skolen skal ha **internat** som en integrert del av læringsprogrammet.
- c. Skolen skal ha **minst 35 elever årlig** i gjennomsnitt over fire år, jf. § 7 andre ledd.
- d. Skolen skal ha **minst ett langkurs** som varer minimum 16,5 uker, og **minst 50 prosent av den samlede virksomheten** skal bestå i langkurs, jf. § 7 andre ledd.
- e. Skolen skal ha **en rektor** som er pedagogisk og administrativt ansvarlig leder.
- f. Skolen skal ha **et styre som er det øverste ansvarlige organ**. Eieren av skolen fastsetter sammensetningen av styret. **Elever og tilsatte skal være sikret representasjon**, og skal selv velge sine representanter. Representantene skal ha tale-, forslags- og stemmerett på styremøtene. Styret skal føre tilsyn med skolens drift, og tilsette og si opp skolens personale.
- g. Hver skole skal ha et **elevråd**. Styret fastsetter utover dette hvilke råd og organer som er nødvendige for å sikre demokratiske rettigheter og forsvarlig drift.
- h. Skolen skal utarbeide **prosedyre for selvevaluering** og kvalitetsutvikling som sikrer de tilsatte og elever medvirkning. Det skal utarbeides en **årlig selvevalueringsrapport** som skal være offentlig tilgjengelig.
- i. Skolen skal utarbeide **dokumentasjon over elevenes læringsprogram og deltakelse**. Dokumentasjonen må være utformet slik at den gir grunnlag for vurdering av realkompetanse inn mot utdanningssystem og arbeidsliv.

Lov om folkehøyskoler (folkehøgskoleloven)

§ 3. *Mulige reaksjonsformer (endret/utvidet 2017)*

Dersom det blir oppdaget forhold i strid med denne loven, i strid med forskrifter gitt med hjemmel i loven eller i strid med vilkår i vedtaket om godkjenning, kan departementet gi pålegg om å rette på forholdene.

Departementet kan holde tilbake tilskuddet eller trekke tilbake godkjenningen dersom vilkårene i denne loven, vilkår i forskrifter gitt med hjemmel i loven eller vilkår i vedtaket om godkjenning ikke blir oppfylt.

Departementet kan også kreve tilbake for mye utbetalt tilskudd og tilskudd som er brukt i strid med denne loven, i strid med forskrifter gitt med hjemmel i loven eller i strid med vilkår i vedtaket om godkjenning.

Lov om folkehøgyskoler (folkehøgskoleloven)

§ 4. Tilskuddsmodell

Tilskuddet består av tre elementer: basistilskudd, tilskudd per elev og tilskudd til husleie.

Departementet fastsetter tilskuddsmodellen i forskrift. Tilskuddet justeres årlig i takt med kostnadsutviklingen. Tilskuddet forvaltes av departementet eller den departementet delegerer myndigheten til.

§ 4 a. Krav til bruken av offentlige tilskudd og elevbetalinger (nytt fra 2017)

Alle offentlige tilskudd og elevbetalinger skal komme elevene til gode. Dette innebærer blant annet at skolen ikke kan

a) gi utbytte eller på annen måte overføre overskudd til eierne eller deres nærstående, verken når skolen er i drift eller om driften blir nedlagt

b) pådra seg kostnader i form av leieutgifter for eiendom eller lokale som tilhører skolens eiere eller deres nærstående eller på annen måte pådra seg kostnader som kan innebære at alle offentlige tilskudd eller elevbetalinger ikke kommer elevene til gode.

Lov om folkehøgskoler (folkehøgskoleloven)

§ 5. *Organ for behandling av disiplinærsaker. Klageadgang*

Styret skal etablere et organ for behandling av disiplinærsaker. Elever kan klage på organets vedtak i disiplinærsaker til styret for skolen.

Et mindretall i styret kan klage på vedtak i styret. I saker som gjelder skolens verdigrunnlag og mål er skoleeier klageinstans, og i forvaltningssaker er departementet eller den departementet utpeker klageinstans.

Reglene i kapittel IV, V og VI i forvaltningsloven gjelder ved klagebehandlingen.

Lov om folkehøyskoler (folkehøgskoleloven)

§ 5a. Læringsmiljø

Styret har det overordnede ansvar for elevenes læringsmiljø. Skolen skal, i samarbeid med elevrådet, legge forholdene til rette for et godt læringsmiljø og arbeide for å bedre velferden på lærestedet. Skolen skal, så langt det er mulig og rimelig, legge læringsmiljøet til rette for elever med særskilte behov.

Styret har ansvar for at læringsmiljøet på skolen, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, er fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til elevenes helse, sikkerhet og velferd. I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal det, så langt det er mulig og rimelig, sørges for

- a. at lokaler, adkomstveier, trapper mv. er dimensjonert og innredet for den virksomhet som drives;
- b. at lokalene har gode lys- og lydforhold og forsvarlig inneklime og luftkvalitet;
- c. at lokalene blir vedlikeholdt og er rene og ryddige;
- d. at lokalene er innredet slik at uheldige fysiske belastninger for elevene unngås;
- e. at virksomheten er planlagt slik at skader og ulykker forebygges;
- f. at tekniske innretninger og utstyr er forsynt med verneinnretninger og blir vedlikeholdt slik at elevene er vernet mot skader på liv og helse;
- g. at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved skolen;
- h. at læringsmiljøet er innrettet for elever av begge kjønn;
- i. at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at kravene i annet ledd overholdes. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 om tilsyn og tvangsmidler mv. gjelder tilsvarende så langt det passer.

Lov om folkehøyskoler (folkehøgskoleloven)

§ 5 b. *Forbud mot bruk av klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet*

Elever skal ikke bruke klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet i undervisningen og på turer i skolens regi, med mindre bruken av slike plagg er begrunnet i klimatiske, pedagogiske, helsemessige eller sikkerhetsmessige forhold.

Styret fastsetter hvilke reaksjoner som skal gjelde ved brudd på første ledd. Reaksjonene skal gjøres kjent for elevene på forhånd. Reaksjonene kan ikke innebære fysisk refsing eller annen krenkende behandling. Styret kan fastsette at elever kan vises bort fra undervisningen hvis de bryter forbudet i første ledd flere ganger. Før det gjøres vedtak om bortvisning skal andre tiltak ha vært vurdert.

De som underviser på skolen, skal ikke bruke klesplagg som helt eller delvis dekker ansiktet når de underviser elevene, med mindre bruken av slike plagg er begrunnet i klimatiske, pedagogiske, helsemessige eller sikkerhetsmessige forhold. Dersom noen bruker klesplagg i strid med forbudet, skal styret gi personen pålegg om å fjerne plagget. Gjentatte brudd på forbudet kan være grunnlag for oppsigelse.

Lov om folkehøyskoler (folkehøgskoleloven)

§ 6. *Politiattest*

Styret ved den enkelte folkehøgskole avgjør om de som skal tilsettes fast eller midlertidig ved skolen, må legge fram politiattest med tilsvarende innhold som er nevnt i politiregisterloven § 39 første ledd. Styret ved skolen vurderer i så fall konsekvensene av eventuelle merknader på politiattesten i den enkelte tilsettingssak.

Lov om folkehøgskoler (folkehøgskoleloven)

§ 7. Forskrifter

Departementet kan gi nærmere forskrifter om kursordning, internat, kvalifikasjonskrav for undervisningspersonalet, kontroll og læringsmiljø.

§ 8. Ikraftttredelse og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.¹

Dispensasjoner gitt med hjemmel i lov 8. juni 1984 nr. 64 om folkehøgskolar § 3 tredje ledd fortsetter å gjelde.

§ 9. Opphevelse av andre lover

Fra det tidspunkt loven trer i kraft, oppheves lov 8. juni 1984 nr. 64 om folkehøgskolar.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 1. Virkeområde

Forskriften gjelder skoler som mottar offentlig tilskudd etter folkehøgskoleloven.

§ 2. Definisjoner

- a) Langkurs: Kurs som varer 95 dager eller mer, fordelt over minst 16 1/2 uke.
- b) Kortkurs: Kurs som varer minst to dager og maksimum 94 dager.
- c) Elev: Deltager på langkurs eller kortkurs som er over normal alder for gjennomført grunnskole.
- d) Årselev: Elev som følger langkurs på 190 dager fordelt over 33 uker.
- e) Elev med redusert funksjonsevne: Elev med tap av, skade på eller avvik i en kroppsdel eller i en av kroppens psykologiske, fysiologiske eller biologiske funksjoner.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 3. *Kunngjøring av kurs*

Kurs som inngår i tilskuddsgrunnlaget skal være åpne for alle, og må være offentliggjort gjennom annonsering, kurskatalog eller på annen tilfredsstillende måte.

Eventuelle opptaksrutiner og opptakskriterier må gjøres kjent for søkerne på det aktuelle kurs.

Kurs som inngår i tilskuddsgrunnlaget må kunne dokumenteres og være i overensstemmelse med de rammer som er gitt for kursordninger i § 4, jf. § 12. Hvert kurs skal være en selvstendig enhet, organisert med egen plan og kan ikke være en del av et annet kurs eller arrangement.

Forskrift til lov om folkehøyskoler

§ 4. Kursordninger

a) Langkurs

Elever på langkurs skal ha et undervisningsprogram på minst 24 timer per uke. Lørdag er normalt skoledag. Undervisningsomfanget skal normalt være minst 4 timer hver dag. Maksimalt elevtall på enkeltkurs er 120 prosent av internatkapasiteten, jf. § 6.

b) Kortkurs

Undervisningsomfanget på kortkurs skal være på minst 12 timer, og normalt minst 4 timer hver dag.

Maksimalt elevtall på enkeltkurs er 120 prosent av internatkapasiteten, jf. § 6.

Kurs som har reising som del av opplegget, skal settes inn i en pedagogisk sammenheng. I tilknytning til kursene skal elevene utføre forarbeid og etterarbeid på skolen.

Tilskuddsberettiget undervisning på kortkurs skal som hovedregel foregå i Norge. Deler av undervisningen kan likevel legges utenlands dersom dette skjer etter et forsvarlig pedagogisk opplegg.

Den enkelte skole har det pedagogiske og praktiske ansvaret for alle kurs. På kortkurs må skolens eget personale ha minst 25 prosent av undervisningen på hvert enkelt kurs.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 5. *Utenlandske elever*

Maksimum 10 prosent av elevene ved en folkehøgskole kan være statsborgere av land utenfor EØS-området og Nordvest-Russland. Begrensningen gjelder kun utenlandske statsborgere som har oppholdstillatelse i utdanningsøyemed. Departementet kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra første punktum.

§ 6. *Internat*

På langkurs må skolens internat integreres i det totale skoleopplegget, og minst 80 prosent av elevene må bo på internatet.

Departementet fastsetter både skolens internatkapasitet og maksimale årselevtall. Dette gjøres minimum hvert femte år.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 7. Rapportering av elevtall

Folkehøgskolene skal rapportere elevtallet på langkurs per 1. oktober og 1. april hvert år til Statistisk sentralbyrå (SSB). Deltidselever regnes om til heltidselever ved å dele antall kurstimer per uke på 24. Elever på kurs som går over færre enn 190 dager, regnes om til årselever ved å dele antall kursdager på 190.

Elevtallet på kortkurs rapporteres samlet per kalenderår til SSB. Bare den som har deltatt på minst 75 prosent av kurset rapporteres. Elever på kortkurs regnes om til årselever ved å dele antall kursdager på 190.

Tilskuddsberettigede kursdager skal ha minst 4 undervisningstimer. To kursdager med minst 2 timer undervisning hver dag, kan regnes om og rapporteres som én kursdag.

Rapport om kursvirksomheten skal sendes til SSB innen de frister departementet fastsetter. Departementet fastsetter på grunnlag av disse rapport fra SSB skolens årselevtall.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 8. *Elever som teller dobbelt ved beregning av tilskudd*

Elev som på grunn av redusert funksjonsevne er avhengig av støtte og hjelp i den totale pedagogiske situasjonen, regnes som to elever. Skolen skal før innrapportering ha dokumentasjon for at eleven har en redusert funksjonsevne som utløser et særskilt tilretteleggingsbehov ved folkehøgskolen. Skolen vurderer i samarbeid med søker og pedagogisk/sosial/medisinsk instans utenfor skolen et tilrettelagt opplegg.

Dokumentasjonen skal være tilgjengelig for kontroll. De økte ressursene skal brukes til ulike tiltak for den det gjelder, og det skal foreligge dokumentasjon for bruken.

For enkeltelever som tas opp på spesielle vilkår gjennom avtaler med kommuner eller Arbeids- og velferdsetaten, må en eventuell dobbelttelling oppgis til kommune eller Arbeids- og velferdsetaten som en del av finansieringsgrunnlaget. Skolen skal ha dokumentasjon for at dette er ivare tatt.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 9. Tilskuddsmodell

Alle skoler skal ha tilskudd fra alle tre tilskuddselementer som er fastsatt i folkehøgskoleloven § 4: basistilskudd, tilskudd per elev og tilskudd til husleie.

Basistilskudd gis med samme beløp til alle skolene.

Tilskudd per elev fastsettes på grunnlag av et tilskuddsgrunnlag som framkommer ved en omregning av årselevtallet. Årselevtallet på kortkurs skal regnes om i henhold til en omregningstabell fastsatt av departementet. Summen av årselevtall på langkurs og omregnet årselevtall på kortkurs omregnes deretter slik:

Elevtall til og med 75 multipliseres med 2,4.

Elevtall over 75 multipliseres med 1,7.

Departementet fordeler tilskudd til husleie på grunnlag av innstilling fra Folkehøgskolerådet.

Skoler som får særtilskudd på grunn av en høy andel funksjonshemmede elever, får fastsatt en årlig sats per elev.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 10. Regnskap

Alle folkehøgskoler skal føre regnskap. Regnskapsføringen skal være i samsvar med reglene i lov 17. juli 1998 nr. 56 om årsregnskap m.v. (regnskapsloven). Kontoplanen skal bygge på Norsk Standard 4102, med egen konto for statstilskudd.

Folkehøgskoler som eies av en fylkeskommune og som drives i henhold til kommuneloven, kan føre regnskap etter bestemmelsene i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven).

Årsregnskapet skal inneholde en note som opplyser om inntekter fra offentlige finansieringskilder, fordelt på ulike typer kilder.

Årsregnskap, årsberetning og revisors beretning skal uten oppfordring sendes departementet innen 1. juni året etter regnskapsåret.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 11. Revisjon

Revisjon skal utføres av statsautorisert eller registrert revisor i samsvar med lov 15. januar 1999 nr. 2 om revisjon og revisorer (revisorloven).

Folkehøgskoler som fører regnskap etter kommuneloven, jf. § 10, kan benytte revisor i henhold til kommunelovens bestemmelser.

Revisor skal i tillegg til regnskapsrevisjon bekrefte elevtallet på skolen, herunder kontrollere om elevtallet er dokumentert i henhold til bestemmelsene i § 7, § 8 og § 12. Bekreftelsen skal gis med standardtekst som departementet fastsetter.

Styret plikter å gjøre revisor kjent med folkehøgskoleloven, forskrift til denne og andre relevante dokumenter.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 12. *Folkehøgskolens kontroll*

Skolen er ansvarlig for at offentlig tilskudd brukes i samsvar med folkehøgskoleloven, forskrift og vilkår for tilskudd. Alle forhold som danner grunnlag for eller påvirker skolens tilskudd, skal dokumenteres.

Skolen er ansvarlig for at det finnes tilfredsstillende system for registrering av kurs, og at alle kurs er i samsvar med rammer for kursordning, jf. § 4. Skolene plikter å ha et tilfredsstillende administrativt system for registrering av elevenes frammøte og fravær, og å holde registreringen à jour.

På langkurs skal fravær registreres i dager og enkelttimer. For deltidselever registreres fravær kun i timer. Frammøte skal attesteres av ansvarlig undervisningspersonale (faglærer) og rektor.

Kortkurs skal dokumenteres. Dokumentasjonen skal inneholde frammøtelister som er underskrevet av kursleder eller lærer, og for hvert kurs skal det foreligge dokumentasjon på kunngjøring av kurset, kursplan, kursdatoer, kurstimer, kursdeltakeres frammøte og fravær, navn, fødselsdato, adresse og oversikt over skolens rapportering til departementet.

Dokumentasjon skal være tilgjengelig for skolens revisor, departementet og Riksrevisjonen, og oppbevares på skolen i minst 10 år.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 13. Departementets og Riksrevisjonens kontroll

Departementet og Riksrevisjonen kan iverksette kontroll av grunnlag for beregning av offentlig tilskudd, av at vilkårene for offentlig tilskudd for øvrig er oppfylt og at det offentlige tilskuddet nyttes i samsvar med forutsetningene i lov om folkehøgskoler, forskrift, rundskriv og tilskuddsbrev.

Skolen plikter på anmodning fra departementet og Riksrevisjonen å legge fram regnskapsbilag og annen dokumentasjon som dokumenterer grunnlaget for tildeling av offentlig tilskudd eller viser hvordan det offentlige tilskuddet er brukt.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 14. *Kvalitetsutvikling*

Hver skole skal utarbeide dokumentasjon som klargjør og definerer skolens verdigrunnlag og målsetting. Dokumentasjonen skal også omfatte prosedyre for selvevaluering, kvalitetssikring og kvalitetsutvikling.

Skolen utarbeider hvert år selvevalueringsrapport. Rapporten sendes innen 1. juni til departementet.

Departementet kan foreta periodiske metaevalueringer.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 15. *Kvalifikasjonskrav til undervisningspersonalet*

Den som tilsettes som lærer i folkehøgskolen, må fylle kravene til kompetanse for undervisning i grunnskolen eller videregående skole etter lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) med forskrifter. Ved behov kan tilsetting også skje på grunnlag av kvalifikasjonskrav den enkelte skole stiller.

§ 16. *Taushetsplikt*

Regler om taushetsplikt i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 13 - § 13e gjelder ved behandling av saker etter denne forskriften.

Forskrift til lov om folkehøgskoler

§ 17. Reaksjonsformer ved brudd på forskriftene eller manglende oppfylling
Overtredelse av bestemmelsene i denne forskrift eller manglende oppfylling, kan medføre at offentlig tilskudd blir holdt tilbake eller stanset, jf. § 3 i folkehøgskoleloven.

Dersom det tildeles for høyt offentlig tilskudd fordi skolen har gitt uriktige opplysninger, kan skolen pålegges å tilbakebetale den urettmessige delen av tilskuddet med tillegg av rente. Rentesatsen fastsettes i henhold til lov 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m. (forsinkelsesrenteloven) § 3. Renteberegningen løper fra den dagen tilskuddet blir mottatt.

§ 18. Ikrafttredelse

Forskriften gjelder fra 1. januar 2007. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 17. desember 2002 nr. 1711 til lov om folkehøgskoler.

Styrearbeid for skoleleder

Styret – rettslige rammer

- Lovgivningen
 - Folkehøgskoleloven av 6.12.2002 nr. 72
 - Stiftelsesloven av 15. juni 2001 nr. 59
 - Regnskapsloven og revisorloven
 - Aksjeloven?
 - Samvirkeloven?
- Vedtekter
- Instrukser / Styrets egne retningslinjer

Styrets ansvar

FORVALTNINGSPLIKTEN

- Fastsette planer og budsjetter
- Fastsette retningslinjer for virksomheten
- Sørge for forsvarlig organisering av virksomheten

KONTROLL OG TILSYNSPLIKTEN

- Daglig leders rapporter
- Rett og plikt til å iverksette undersøkelser
- Holde seg orientert om virksomhetens økonomiske stilling +
Påse at selskapets virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er
gjenstand for betryggende kontroll
- Bruk av andre hjelpere
 - Revisor
 - Komiteer (særlig revisjon og kompensasjon)
 - Ansatte i virksomheten (regnskapssjef mv)

Skolestyrets ansvar

Etter folkehøgskoleloven

(Folkehøgskoleloven begrenser eierstyrets ansvar)

- ”Skolen skal ha et styre som er det øverste ansvarlige organ” jf. lovens § 2 f)
 - Instruksjons- og omgjøringsmyndighet
- Elever og tilsatte skal være sikret representasjon, og skal selv velge sine representanter. Representantene skal ha tale-, forslags- og stemmerett på styremøtene. (jf. § 2f)
- Styret skal ”føre tilsyn med skolens drift, og tilsette og si opp skolens personale”, jf. § 2 f)
 - alminnelig forvaltning av skolen, organisering, økonomi
 - ved ansettelser påse at personalet har nødvendige kvalifikasjoner
- Fastsette verdigrunnlag (jf. § 1)
- Styret skal etablere et organ for behandling av disiplinærsaker (jf. § 5)
- Styret har det overordnede ansvar for elevenes læringsmiljø, (jf. § 5a)
- Styret har ansvar for HMS, (jf. § 5 a)
- Styret avgjør evt. å benytte seg av politiattest ved ansettelser (jf. § 6)
- Styret plikter å gjøre revisor kjent med folkehøgskoleloven, forskrift til denne og andre relevante dokumenter. (Jf. forskr. § 11)

Styrearbeid for rektor

Noen momenter

- Som rektor (DL) er du sårbar/avhengig av tillit fra styret
- Som rektor server du styret (styrets sekretær)
- Etabler et nært samarbeid med styreleder
- Bruk revisor
- Vurder hvilke kompetanser/relasjoner/engasjement som bør være i styret (dynamisk)
- Styreansvarsforsikring?
- Styreopplæring
- Styrehonorarer/godtgjøring
- Ha en møteplan (hva og når – hyppighet?)
- Korrekt og gode rutiner for innkalling til møter
- Ha god/tilstrekkelig saksforberedelser
- Sørg for at styret er godt orientert/trygge på at skolen har gode rutiner
- Ha egen lønn fast inne på møteplanen en gang i året (sikringsmekanismer?)
- Hyppigere møter i krevende økonomiske tider
- Gode/tjenlige protokoller og arkiveringsrutiner/-løsninger
- Informasjonsrutiner rundt styrearbeid
- Grad av involvering?

Økonomi

Skolens inntekter er tredelt:

Statstilskuddet + Elevbetaling + Annet
rammetilskudd

Elevavhengig tilskudd	Opphold, materiell, reiser..	Utleie Cater. ..
Kapitaltilskudd		
Basistilskudd		
(mva)		

Økonomi - tilskuddsmodellen

Fra forskriften:

§ 9. Tilskuddsmodell

Alle skoler skal ha tilskudd fra alle tre tilskuddselementer som er fastsatt i folkehøgskoleloven § 4: **basistilskudd**, **tilskudd per elev** og **tilskudd til husleie**.

Basistilskudd gis med samme beløp til alle skolene.

Tilskudd per elev fastsettes på grunnlag av et tilskuddsgrunnlag som framkommer ved en omregning av årselevtallet. Årselevtallet på kortkurs skal regnes om i henhold til en omregningstabell fastsatt av departementet. Summen av årselevtall på langkurs og omregnet årselevtall på kortkurs omregnes deretter slik:

Elevtall til og med 75 multipliseres med 2,4.

Elevtall over 75 multipliseres med 1,7.

Departementet fordeler tilskudd til husleie på grunnlag av innstilling fra Folkehøgskolerådet.

Skoler som får særtilskudd på grunn av en høy andel funksjonshemmede elever, får fastsatt en årlig sats per elev.

Økonomi – Tilskuddsmodellen - Eksempel

Skolen med snitt 100 elever:

B Basistilskudd:		1 530 000,-
S Elevavhengig tilskudd:	$2,4 \times 75 \text{ elever} = 180$ $1,7 \times 25 \text{ elever} = 42,5$	
	Tilskuddselevtall * sats	$= 222,5 \times 31\,348 =$
K Kapitaltilskudd (husleietilskudd):		6 974 930,- 800 000,-
Skolen får i statstilskudd:		9 304 930,-

Tall fra FHSR-rundskriv 21/2013

- Basistilskuddet er likt for alle skolene og er ment å dekke utgifter til internatleder, kontorsekretær og vaktmester, samt grunnressurs av energiutgiftene, og grunnressurs til adm.
- Årselevtall opp til og med 75 ganges med 2,4, de overskytende med 1,7
- S'en skal i hovedsak dekke undervisningsutgiftene til administrasjon pr. elev, litt energi, og litt vedlikehold. Fremkommer når midlene til Kapitaltilskudd og Basistilskudd er fastsatt. Er avhengig av antall tilskuddselevtall.
- K'en er ment å dekke kapitalutgiftene (rente) ved nybygg og storvøling etter nærmere regler. K'en tar utgangspunkt i godkjent areal x en viss krone-sum pr. m². Nedskrives over 25 år = reduseres med 4% pr. år. *Fra 1.1. 2013 innføres det et differensiert kapitaltak for alle folkehøgskolene på husleiegrunnlaget. Kapitaltaket er basert på en lik kronesum per godkjent kvadratmeter. Kronesummen settes til 8 300 per 1.1.2013. Kjørdning?*

Husleietilskudd

Husleietilskuddet dekker helt eller delvis kapitalutgift (renteutgift) ved lån til nybygg og storvøling innenfor en maksimal areal ramme beregnet i m² ut fra godkjent internatkapasitet og kr.sats, med nedskrevet grunnlag over 25 år.

Beregning
av tilskudd

Eks
Nybygg 500 m²

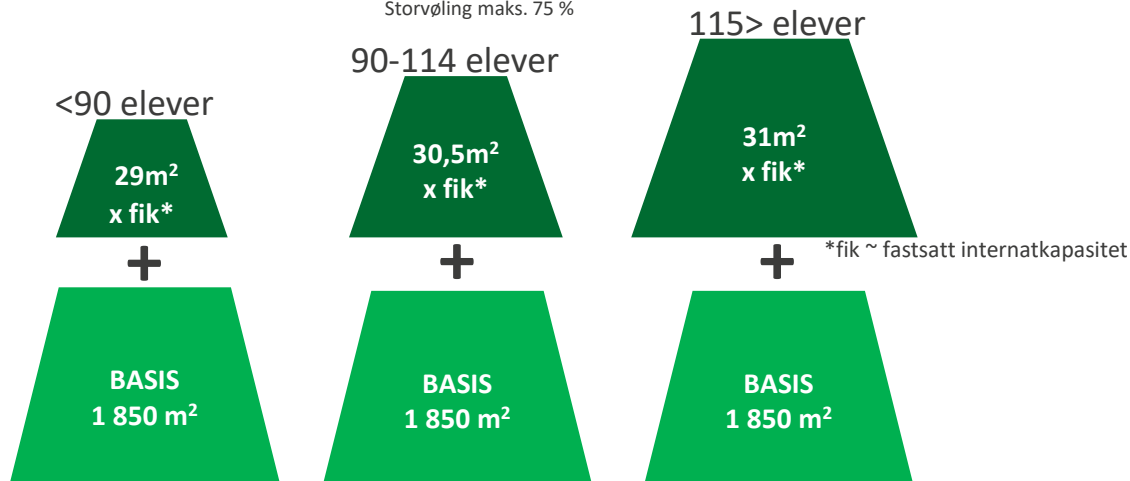
Maksimalsats pr 1.1.2014
Storvøling maks. 75 %

Nedskrives med 4 % /år (25 år)

Eks. rentefot 3,5 %

Tilskudd 1. året etter ferdig

Maksimalt
areal man
kan søke
tilskudd for:

*fik ~ fastsatt internatkapasitet

Maksimalt
Husleie-
grunnlag
EKS

Maksimalberegnsats pr 1.1.2014

Eks

$$\begin{aligned}
 30,5 \times 100 \text{ m}^2 &= 3\,050 \text{ m}^2 \\
 &+ 1\,850 \text{ m}^2 \\
 &= \underline{4\,900 \text{ m}^2}
 \end{aligned}$$

Dersom avsatte midler til husleietilskudd ikke strekker til, blir det satt opp køordning beregnet etter aktiv tildeling av husleietilskudd ift godkjent internatkapasitet. Evt. overskytende avsetning fordeles mellom skolene etter godkjent elevtall.

Legg inn gangen i dette
Forhåndsgodkjenning, godkjenning utøving, så tilskudd..
Ved offentlig pålegg akn dette forseres.
Ta med Johan

Økonomistyring

- Kostnadsundersøkelsen
- Gode retningslinjer for økonomiforvaltning, interne rutiner
- Retningslinjer for tilskudd til folkehøgskolene.

Regnskap og revisjon

- Egen kontoplan (Egne rutiner for fylkesskolene)
- Årsregnskapet skal ha egen note som opplyser om inntekter fra offentlige finansieringskilder
- Årsregnskap, årsberetning og revisjonsberetning sendes Fylkesmannen innen 1. juni

Regnskap og revisjon

- Krav: Statsautorisert el. registrert revisor.
- Særattestasjon = skolens beregningsgrunnlag for tilskudd.
- Skjema finnes på www.utdanningsdirektoratet.no
- Benyttes ved alle tre telledatoene 1. febr, 1.april og 1. okt.
- Sendes samlet til U.dir. innen 1. juli

Lærertimetall

Etter tidligere tilskuddsordninger beregnet vi lærertimetallet pr. uke etter følgende formel:

$$2,4 \times \text{elevtall (75)}$$

$$1,4 \times \text{elevtall (75+)}$$

Eksempel – en skole med 80 elever

$$2,4 \times 75 \text{ elever} = 180 \text{ lærertimer/uke}$$

$$1,4 \times 5 \text{ elever} = 7 \text{ lærertimer/uke}$$

$$80 \text{ elever} = 187 \text{ lærertimer/uke}$$

Etter tidligere arbeidstidsavtale betydde dette for leseplikt med teoretiske fag:

$$187:20,5 = \mathbf{9,1 \text{ lærerstillinger}}$$

Lærertimetall

Etter nye særavtaler etter våren 2007 anbefaler vi følgende for en skole med 80 elever (187 lærertimer /uke)

- Elevene har undervisning netto $185 \text{ dager} / 6 = 30,8 \text{ uker}$
- Årstimene blir da $187 \text{ t} \times 30,8 \text{ uker} = 5760 \text{ timer}$
- Antall lærerstillinger bør være:

$$5760 : 637^* = \mathbf{9 \text{ lærerstillinger}}$$

- Ut fra økonomianalysen for 2012 brukte skolene 78 % av dette i snitt. (2009: 82%) = **7 lærerstilling**

* Undervisningstimer pr årsverk i særavtalene for fhs

Folkehøgskolelandskapet i Norge

Utdanningsdirektoratet

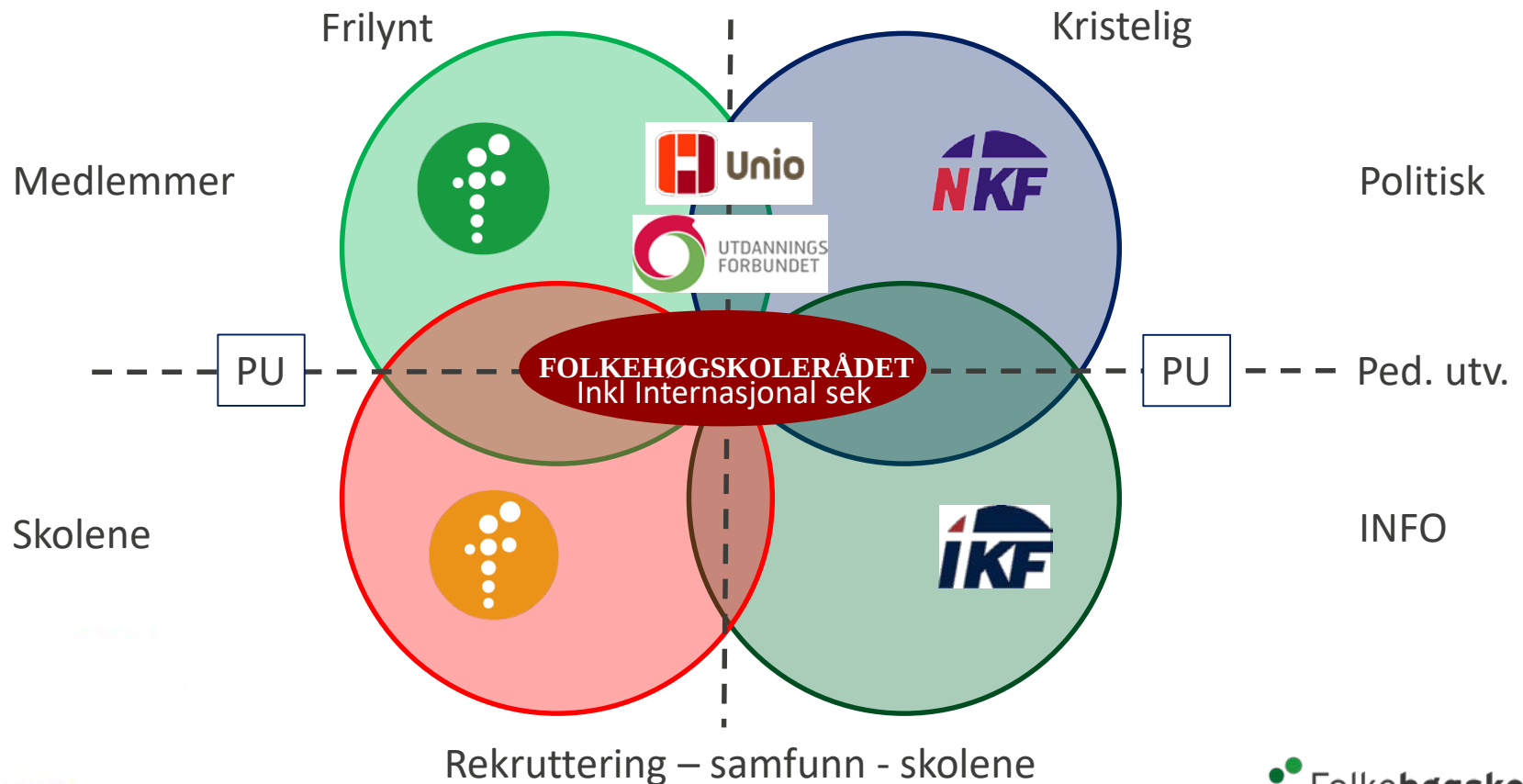
KUNNSKAPSDEPARTEMENTET

VIRKE
HOVEDORGANISASJONEN

Myndigheter – skolene - arbeidsliv

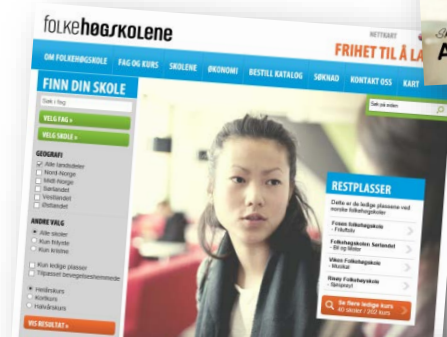

- Arbeide for flere elever til folkehøgskolene.
- Inspirere skolene både informasjonsfaglig og innholdsmessig.
- Sørge for politisk og samfunnsmessig oppmerksomhet/synlighet.
- Jobbe for levelige forhold, økonomisk/politisk for skolene.
- Arbeide for å fremme folkehøgskolens verdigrunnlag.

Sentrale info-aktiviteter

folkehøgskolene
www.folkehogskole.no

- Felles katalog
- Felles nettsted www.folkehogskole.no
- Utdanningsmessene
- Skolebesøk/info-turneer
- Kampanjer
- Avisbilag
- Sosiale medier
- PR
- Rådgivere/veiledere i vgs
- Kurs og seminarer (årlig info-seminar)
- Info-faglig samtalepartner enkeltskoler
- www.frilyntfolkehogskole.no

Folkehøgskoleforbundet (tidligere Norsk Folkehøgskolelag)

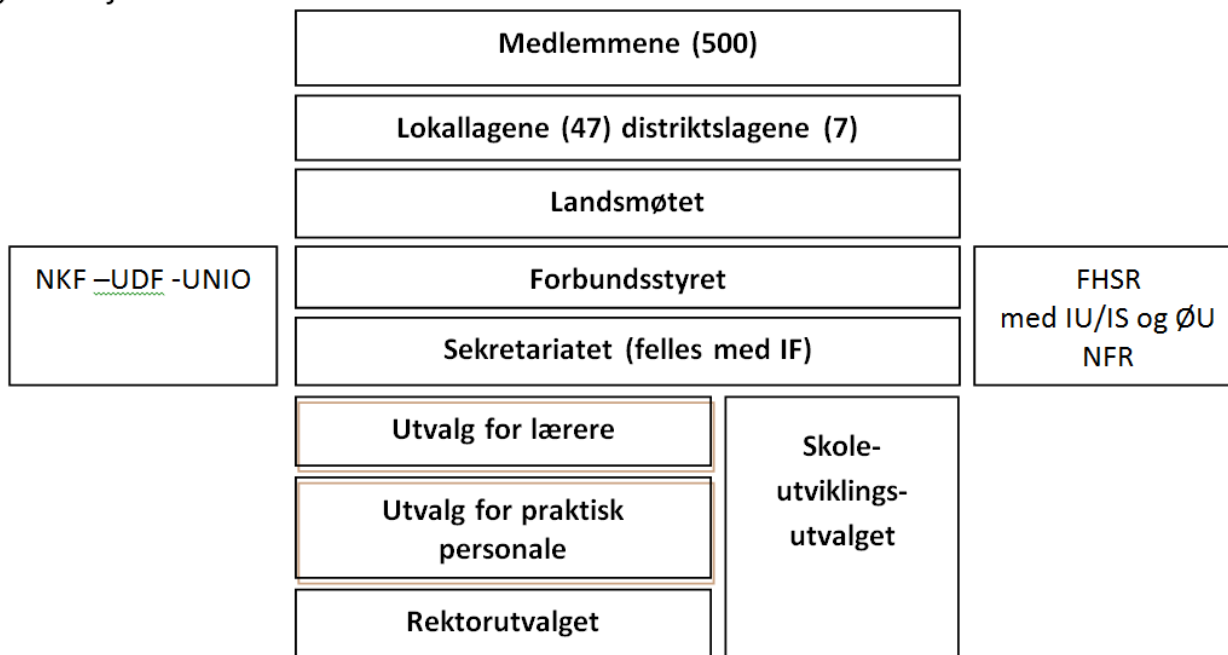
har virket for folkehøgskolen og skolenes ansatte siden 1905

§ 2 Føremål

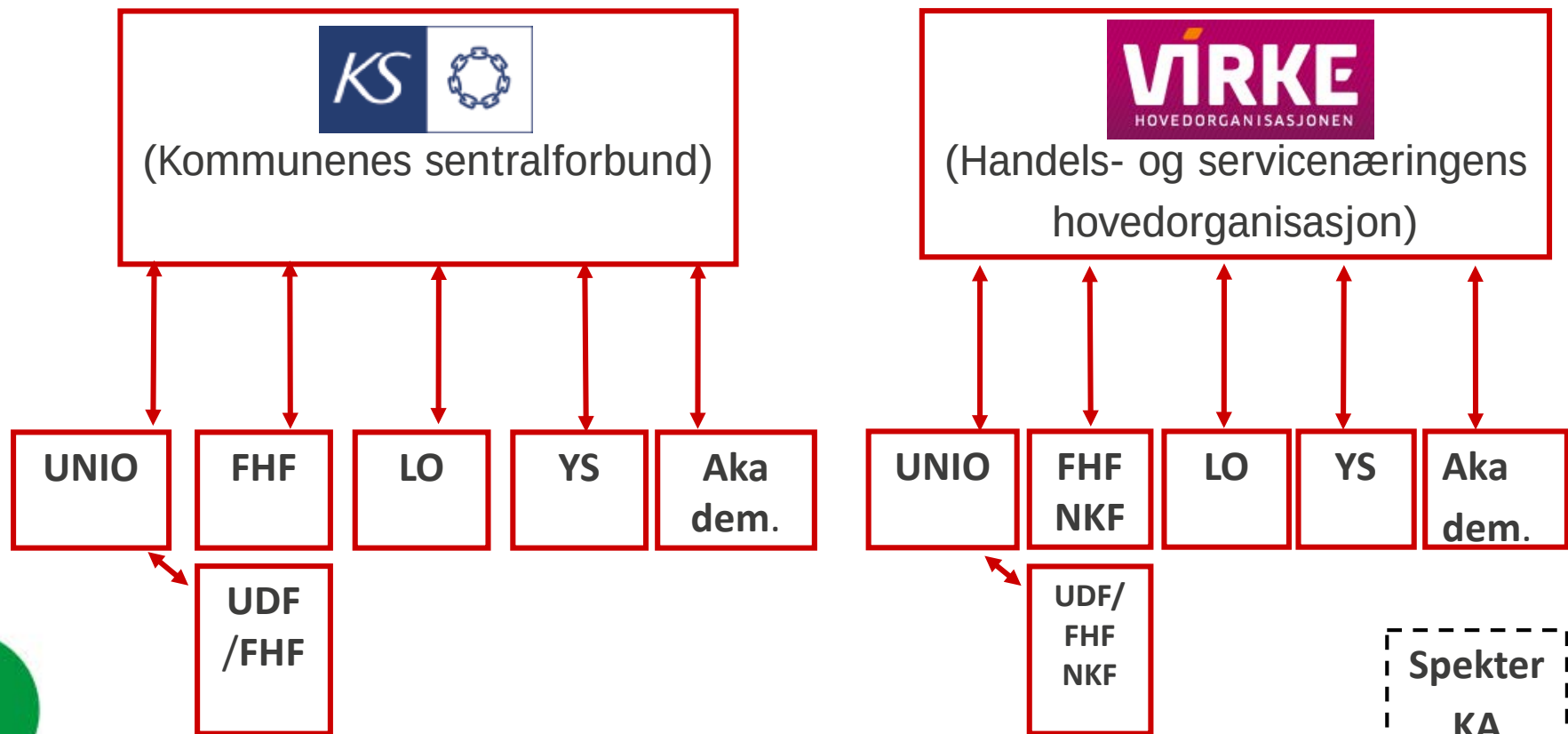
2.1 Folkehøgskoleforbundet er idé-, interesse og fagorganisasjon for norsk folkehøgskole.

2.5 Folkehøgskoleforbundet skal drive studie-, utviklings- og opplysningsverksemd.

Organisasjonskart

Arbeidslivpartene i folkehøgskolen

Spekter
KA
NHO
Staten

Medlemmer som er tilsatt i undervisningsstillinger er automatisk medlem av Utdanningsforbundet gjennom inngått samarbeidsavtale

- Utdanningsforbundet har forhandlingsrett innen Virke – området gjennom hovedsammenslutningen Unio
- Utdanningsforbundet har forhandlingsrett innen KS – området gjennom hovedsammenslutningen Unio

Medlemmer som er ansatt i praktiske stillinger har forhandlingsrett gjennom FHF både på KS- og Virke-området

Opptaksvilkår / medlemmer

- Administrativt, ledelse, praktisk og pedagogisk personale i folkehøgskolen er medlemmer i FHF

Kontingent

- Ordinære medlemmer: Årskontingent 1,45% av brutto lønn, hvorav 0,05% til FHF's solidaritetsfond
- Studenter, pensjonister, ikke yrkesaktive, støttemedlemmer: Kr. 500 pr. år

Medlemstilbud

FHF's medlemstilbud gir mange grunner for medlemskap. Her er noen av dem:

- **Forhandlingsbistand**
 - FHF gir medlemmene individuell forhandlingsbistand i lønns- og arbeidsforhold gjennom tillitsvalgte i lokallaget og ved sekretariatet. Du får hjelp til utforming av krav og lokale forhandlinger
- **Engasjement i lønns- og arbeidsforhold**
 - FHF gir sine medlemmer mulighet til engasjement og innsats for å bedre egne og arbeidskollegers lønns- og arbeidsforhold
- **Bistand i konflikter / vanskelige saker**
 - FHF gir medlemmene individuell bistand i konfliktløsning på arbeidsplassen. Bistand ytes av tillitsvalgte, ansatte i sekretariatet eller FHF's advokat, avhengig av konfliktnivået

Medlemstilbud (forts)

- **Bistand i tilknytning til omstilling og omorganisering på arbeidsplassen**
 - Planlegging og juss
- **Forhandlingsrett / tariffavtaler**
 - FHF har forhandlingsrett og tariffavtaler med kommunal sektor (KS – tariffområdet) og Virke. De respektive tariffavtaler er inngått enten direkte med den enkelte arbeidsgiverorganisasjon eller gjennom FHF's samarbeidsavtale med Utdanningsforbundet og deres medlemskap i UNIO
- **Juridisk bistand**
 - FHF hjelper deg med juridisk bistand i vanskelige arbeidsrettslige saker
- **Forsikringsordninger**
 - FHF tilbyr medlemmene gunstige forsikringsordninger i samarbeid med Utdanningsforbundet og Vesta Forsikring AS. www.vesta.no
kundeservice@vesta.no

Medlemstilbud (forts)

- **Kurstilbud**
 - FHF tilbyr medlemmer og tillitsvalgte gratis kurs og skolering i tariff- og forhandlingskunnskap, arbeidsrett og tillitsvalgtarbeid. I tillegg arrangeres spesialkurs og seminarer for tillitsvalgte i omstilling / omorganisering, konfliktbehandling for tillitsvalgte.
- **Konferanser og seminarer**
 - FHF's tillitsvalgte / medlemmer kan delta på kurs, konferanser, seminarer m.v. i regi av Utdanningsforbundet og UNIO.
- **"Folkehøgskolen"**
 - FHF's medlemmer mottar 5 ganger i året gratis lagets blad "Folkehøgskolen" med nyheter og informasjon om relevante folkehøgskolesaker og tariffsaker.

Medlemstilbud (forts)

- **Faglig nettverk**

- FHF's medlemmer inngår i et tverrfaglig nettverk der du kan knytte faglige og profesjonelle kontakter og videreutvikle din yrkesmessige plattform.
- FHF er den eneste organisasjonen som gir deg som folkehøgskoleansatt et idèfellesskap, et verdigrunnlag og et skolepolitisk program som støtter opp om og bidrar til utvikling i norsk folkehøgskole.
- Rektorforum: Eget nettverk for medlemmer som har arbeidsgiverrolle ved skolene.

Pedagogisk utviklingsarbeid i frilynt folkehøgskole

Folkehøgskoleforbundet og Informasjonskontoret for folkehøgskolens samordningsorgan for det felles pedagogiske utviklingsarbeidet i frilynt folkehøgskole.

Målsetningen for arbeidet er å videreutvikle skoleslaget som et moderne, attraktivt og relevant skoletilbud for elevene og heve kompetansen til de som arbeider i folkehøgskolen. PUF skal gjennom sin virksomhet styrke fellesskapet innad på skolene og skolene imellom.

- Ledes av rådgiver pedagogisk utvikling (100 % stilling)
- Finansieres av PU-midler og relevante eksterne midler
- Rådgiver rapporterer til FHF og IF.
- Skoleutviklingsutvalget er referansegruppe (4 pers. fra FHF/IF)
- Samarbeider en del med rådgiver NKF

EN INFORMASJONSPORTAL FOR DEG
SOM JOBBER I FRILYNT FOLKEHØGSKOLE

Frilyntfolkehøgskole.no

Folkehøgskoleforbundet

Informasjonskontoret

Blogg/Folkehøgskolen

Pedagogisk utvikling

FOLKEHØGSKOLEFORBUNDET

En fag-, interesse- og ideorganisasjon med medlemmer fra de ulike gruppene i frilynt folkehøgskole.

INFORMASJONSKONTORET

Hjelper de tilsluttede skolene med informasjonsarbeid og rekruttering.

BLOGG/FOLKEHØGSKOLEN

Magasinet Folkehøgskolen skal skape en plattform for fellestenkning og dynamisk debatt og utvikling i frilynt folkehøgskole.

PEDAGOGISK UTVIKLING

Pedagogisk utviklingsarbeid i frilynt folkehøgskole.

SØK PÅ FRILYNT FOLKEHØGSKOLE

Vil du vite mer om hvordan du kan bli elev ved frilynt folkehøgskole?

IKKE FOR SENT Å ETTERPÅMELDE NYE OG ANDRE TIL FOLKEHØGSKOLEUKA 2017

PUBLISERT/OPPDATERT 01.08.2017 | FRA FHF

Erfaringsmessig vet vi at det i løpet av sommeren kan ha blitt tilsatt ny rektor, assisterende rektor, lærere eller kolleger blant det praktiske personalet på skolen. Vi minner derfor om at det til uka arrangeres kurs for nye rektorer og assisterende rektorer/inspektører (7.-8. august), samt kurs for nye lærere (7.-10.

Det skjer

07.08.2017

Folkehøgskoleuka 2017

Skiringssal folkehøgskole, Sandefjord

09.08.2017

Seniorkurs for folkehøgskoleansatte 55+

Nestor i Melsomvik

13.09.2017

Informasjonskonferansen

Lillestrøm

18.09.2017

Kurs for nye tillitsvalgte

FRILYNT FOLKEHØGSKOLE MED FORNYET HJEMMESIDE

https://www.frilyntfolkehøgskole.no/thf/nyheter/frilynt-folkehøgskole-med-fornyet-hjemmeside/

FOLKEHØGSKOLERÅDET

Folkehøgskolerådet har sitt mandat fra og rapporterer til årsmøtet. På årsmøtet møter Folkehøgskoleforbundet, Noregs Kristelige Folkehøgskolelag, Informasjonskontoret for folkehøgskolen og Informasjonskontoret for kristen folkehøgskole ved leder og nestleder.

Styret består av 6 medlemmer.

Odd Arild Netland er sekretær i 100 %.

Utvalg for økonomi (ØU/øko.sek. 40%?)
og internasjonale spørsmål (IU/intern.sek. 100%)

Folkehøgskolerådet finansieres over statsbudsjettet.

Rundskriv (frister, info, mv.) og nett: www.folkehogskole.no/fhsr

Folkehøgskoleordboka www.folkehogskole.no/fhsr/

Nordisk Folkehøgskoleråd <http://www.nordiskafolkhogskolor.com/nordiska-folkhogskolraadet>

FOLKEHØGSKOLERÅDET

Folkehøgskolerådet (FHSR) er et skolepolitisk samarbeidsorgan for de norske folkehøgskolene og folkehøgskolerørslene.

Oppgaver

- Folkehøgskolerådet skal arbeide for at folkehøgskolene får gode økonomiske, administrative og pedagogiske vilkår for drifta.
- Folkehøgskolerådet arrangerer et årlig møte for alle rektorene samt evt. andre kurs..
- Folkehøgskolerådet skal legge vilkårene til rette for pedagogisk utviklingsarbeid.
- Rådet skal også stimulere skolene til engasjement og samarbeid om tiltak som har med folkehøgskole og folkeopplysning å gjøre – nasjonalt og internasjonalt.
- Folkehøgskolerådet skal legge vilkåra til rette for samarbeid mellom skolene, og samordning av økonomiske og administrative ordninger der dette er til felles beste.

FOLKEHØGSKOLERÅDET

Om Rundskriv Lov og forskrifter Råd og utvalg PU-arbeid Folkehøgskolen fra A til Å Fond og stipendier

**utfordringer vekst
kultur OPPLEVELSER
erfaringer kreative erver
vennskap**

NKF IKF

Folkehøgskolerådet er folkehøgskolenes politiske organ. Her er skolene og organisasjonene representert, og rådet forvalter folkehøgskolens interesser.

Husleietilskudd - retningslinjer
Vedlagt følger retningslinjer for tildeling av husleietilskudd. Rundskrivet erstatter FHSRr-skriv 20/12.
[Les mer 27.03.14](#)

Merverdiavgift - forholdsmessig fradrag
Vi viser til FHSR-rundskriv 24/12 og ønsker å komme med en presisering.
[Les mer 27.02.14](#)

Økonomianalyse 2013
Vedlagt følger "Økonomianalyse for 2013" med veiledning. Undersøkelsen er utformet på samme måte som undersøkelsen for 2012 og vi gjør oppmerksom på de forskjellige fanene i vedlegget.
[Les mer 27.02.14](#)
[Vedlegg](#)

Stillinger og lønn i folkehøgskolen
Vedlagt følger et oppsett av de innsamlede dataene når det gjelder lønn på folkehøgskolene.
[Les mer 27.02.14](#)

Velkommen til

FOLKEHØGSKOLEUKA 2018

Sund folkehøgskole (150 år), Inderøy, 6.-9. august

Idas sommervise

Du ska inte tro det blir sommar
Ifall inte nån sätter fart
på sommarn, och gör lite somrigt
Då kommer blommorna snart
Jag gör så att blommorna blommar
Jag gör hela kohagen grön
Och nu så har sommaren kommit
För jag har just tagit bort snön

Jag gör mycket vatten i bäcken
Så där så det hoppar och far
Jag gör fullt med svalor som flyger
Och myggor som svalorna tar
Jag gör löven nya på träden
Och små fågelbon här och där
Jag gör himlen vacker om kvällen
För jag gör den alldeles skär

Och smultron det gör jag åt barna
För det tycker jag dom kan få
Och andra små roliga saker
Som passar när barna är små
Och jag gör så roliga ställen
Där barna kan springa omkring
Då blir barna fulla med sommar
Och bena blir fulla med spring

6 kurs – 80 deltakere

- Kurs for nye lærere (man-tors)
- Kurs for nye skoleledere (man-tirs)
- Pedagogikk, reise og dannelse (man-tirs)
- Å stå i det åpne (ons-tors)
- Idè- og praksisverksted for skoleledere (ons-tors)
- Hvordan fremme psykisk helse og psykososialt læringsmiljø i skolen? (ons-tors)

Hva er felles under uka?

- Frokost fra kl 0700
 - Morgensamling kl 0830
 - Lunsj kl 1300
 - Middag kl 1930
 - Og godt humør!
-
- Dele, lære, oppdage, skape, bli kjent

Folkehøgskoleuka 2018

Hva er folkehøgskole?

‘Å gå på folkehøgskole er ikke en flukt inn i noe som ikke finnes, men en vandring i noe som ikke fantes, men etterpå finnes.’

(Lett omskrevet fra Jan Kjærstad i ‘Normans område’)

Hva er folkehøgskole?

Et sted med tid for livet..

- Loven?
- 80 skoler?
- 8000 elever+?
- 1500 ansatte?
- Undervisningen?
- Organisasjonene?
- ?

Heis-testen om folkehøgskole?

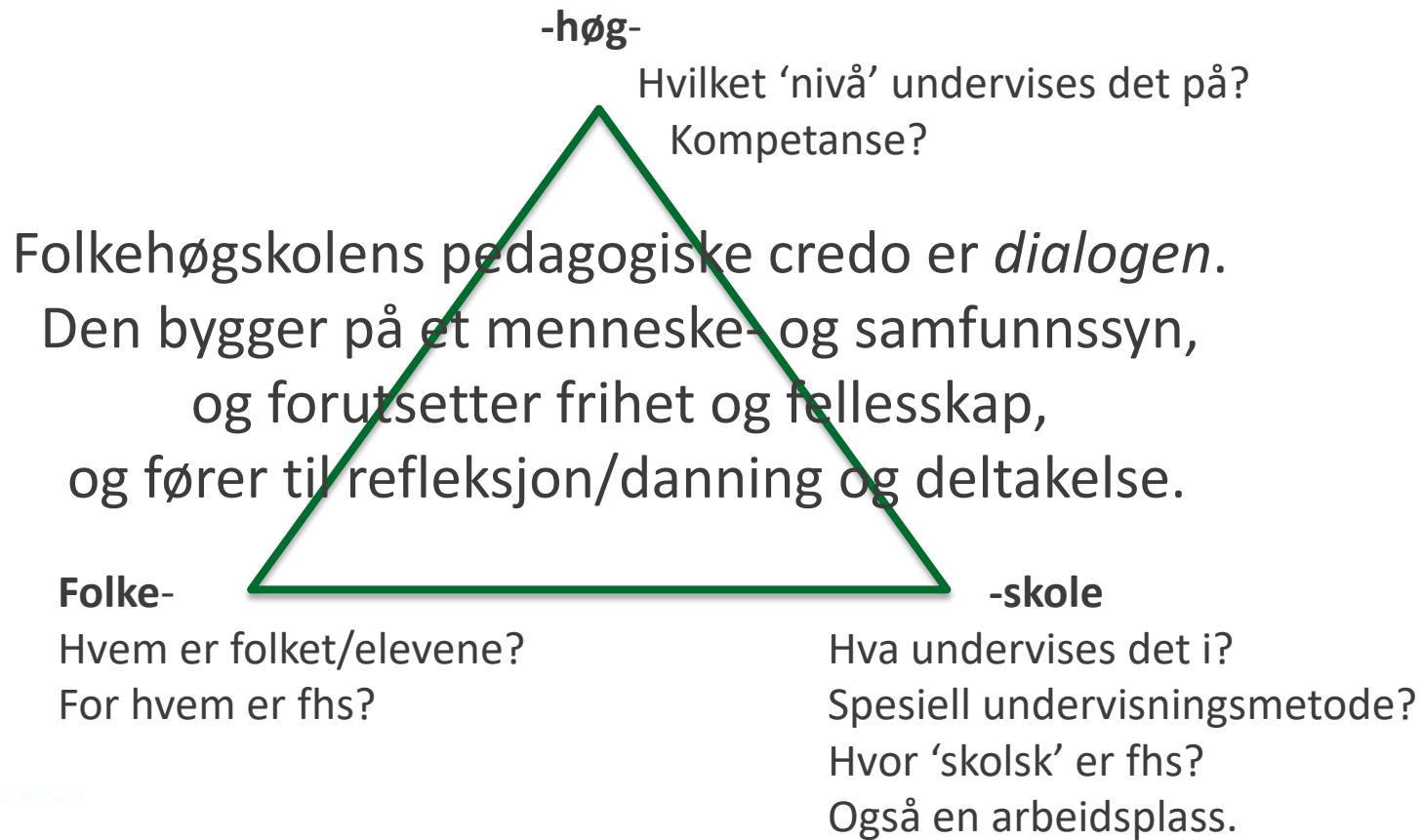
Folkehøgskole er en verdi- og internatbasert helhetlig og fri læringsarena

for faglig, personlig og demokratisk danning til aktive samfunnsborgere

i en bærekraftig verden, der den erfaringsbaserte og likeverdige dialogen er sentral.

- En idé
- Som resulterer i et fenomen
- Som i dag kan uttrykkes ved.....
- Og konkretiseres i faktiske skoler, ansatte og elever
- Hvor det viktigst er den virkningen...

Folke – høg - skole

Ideen skal være klar,
tolkningsmulighetene
mange.

Per Barclay

**«God oppdragelse er ikke å ikke søle
saus på duken, men å ikke merke det
når andre gjør det.»**

A. Tsjekhov

**Offiseren sier: resoner ikke, men ekserser!
Finansrådgiveren sier: resoner ikke, men betal!
Presten sier: resoner ikke, men tro!
Markedet sier: resoner ikke, men forbruk!
Opplyseren sier resoner!
..og ha mot til å betjen deg av din forstand**

**Dannelse består ikke i kundskaber, store eksamener, kultiverthed
og sleven optræden, heller ikke i en riktig livsanskuelse, men i
den udviklede evne til at være opmærksom.**

Søren Peter Hansen

Et brev skrevet av en anonym konsentrasjonsleirfange til tyske lærere like etter frigivelsen, sier følgende:

"Kjære Lærer!

Jeg er overlevende fra en konsentrasjonsleir. Jeg så det som intet menneske burde være vitne til: Gasskamre bygd av dyktige ingeniører. Barn gasset i hjel av velutdannede leger. Spedbarn drept av erfarne sykepleiersker. Kvinner og deres babyer skutt og brent av mennesker med eksamener fra gymnas og universitet. Jeg er blitt mistenksom til utdannelse.

Min bønn er: Hjelp elevene dine til å bli menneskelige. Ditt arbeid må aldri produsere lærde monstre, dyktige psykopater, velutdannede Eichmanns. Lesing, skriving og regning er viktig bare hvis det tjener til å gjøre våre barn mer menneskelige."

Et perspektiv på i folkehøgskolen

«... man's «nature» is only «human»
in so far as it opens up to man the
possibility of becoming something
highly unnatural, that is, a man».

*Hannah Arendt,
The Origins of Totalitarianism*

«Det viktigaste i livet er å vera
menneske, uavlateleg meir menneske.»

Ole Danbolt Mjøs

«Uten dannelsesorientering vil enhver
pedagogisk handling være å famle i
blinde»

Wolfgang Klafki

dannelse

Øyvind Brandt, aug.2018

 Folkehøgskole
forbundet

«Marius» Eleven er subjekt

- Frie og frivillige
- Tid og rom
- Frihet i innhold og metode
- Deltakerstyrt
- Dialogbasert
- Analogt
- Stor grad av frihet til å innta
deltakers perspektiv
- Folkelig opplysning/allmenndanning:
Erfaringsdeling. Erfaringsbasert dialog. Refleksjon
- Valget – friheten manifestert
Tre i karakter

Hvorfor danning?

HVORFOR ønsker vi i frilynt folkehøgskole å myndiggjøre ungdom til å hele tiden være med på å skape det gode samfunn?

HVA er det gode samfunn? - Hva er det gode liv?

FRIHET: Myndighetsrom (frihet) til å velge (leve autonome liv)

FELLESSKAP: Demokrati er et fritt samfunn som kjennetegner mennesket som art, Demokratiet blir derfor ikke én av flere former for samfunn vi kan velge mellom, men den eneste og naturlige følgen av at mennesket kan tenke og ta ansvar.

HELHET: Alt henger sammen.

Hva er dannelse?

Hva er et funksjonelt danningssyn?

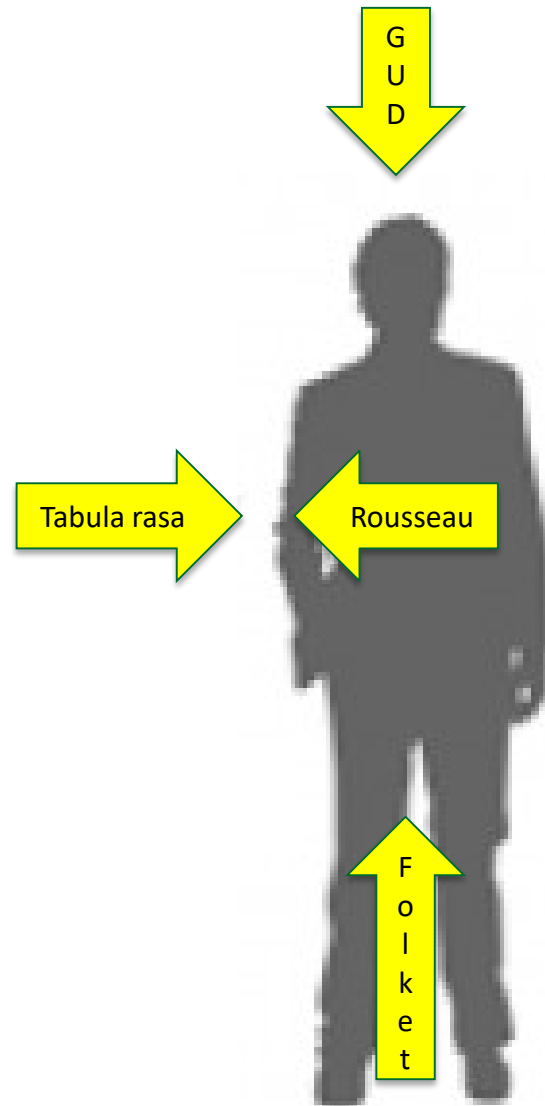
- **Aune Servan:**
Menneskets danning er på mange måter samfunnets og dermed pedagogikkens overordnende mål.
- **Jens Bjørneboe:** (Hegel, Humboldt m.fl; innhold, stoffet, det materiale)
Dannelse med og uten piano
- **Herder** (m.fl.): (formen, prosessen, det formale)
eleven skal oppøve tenkning, forstand og dømmekraft - innholdet underordnet
- **Wolfgang Klafi:** (både og.. kategorial dannelse)
Hvordan får mennesket, gjennom undervisning, en forståelse av seg selv og sin omverden?
- **Røe Isaksen (2014):**
Dannelse handler ikke om å tre ut av - men å tre inn i samfunnet.
- **Klonteig (1999):**
Har man karakteren og danningsideene som ledestjerne, blir den pedagogiske praksis forskjøvet fra å undervise *i* fag, der karakterene hører hjemme, til å undervise *med* fag.
- **Anders Johansen:**
Med dannelse mener vi normalt foredling. Det dreier seg om kultivering av sant menneskelige egenskaper (...), virkeliggjøring av menneskelige vekstmuligheter. En (allmenn)dannelse for alle – i å angå alle..
- **Bernt Gustavson:**
En metafor for dannelse kan være reisen, vi bryter opp hjemmefra, fra det allerede kjente, gjør en utferd ut i verden og møter der det fremmede og annerledes. Vi kommer hjem igjen og tolker inn det ukjente vi møtte i form av ny er faring.
- **Bildning (svensk av tysk Bildung)**
(For)bilde + bygge (skape).. til noen og noe

Fra lov om folkehøgskoler

- §1 Folkehøyskolens formål er å fremme allmenndanning og folkeopplysning.

Den enkelte folkehøyskole har ansvar for å fastsette verdigrunnlag innenfor denne rammen.

Hvor kommer lyset fra?

Danning nedenfra

«Kunnskap har ikke dannelseskvaliteter fordi den er om produkter menneskene har skapt opp gjennom historien, men ut fra hva den gjør når det kommer til å frigjøre vår intelligens og vår medmenneskelighet. Alle former for kunnskap som bidrar til dette er humanistisk dannende, og de som ikke gjør det har ingenting med danning å gjøre . Dette er danning sett nedenfra.»

Einar Sundsdal

http://salongen.no/-/bulletin/show/732578_danning-nedenfra?ref=mst

Grundtvigs danningsmål

- å kunne velge og å utøve et yrke
- å kunne uttrykke opplevelser, tanker og følelser på morsmålet
- å kunne engasjere seg i andres liv
- å delta i alt som angår fedreland og samfunn

Idé- og prinsippprogram

Folkehøgskole skal være et sted for å belyse hva det vil si å være menneske sammen med andre mennesker.

Verdigrunnlag

Det personlige møtet, basert på frihet, fellesskap og helhet, utgjør kjerneverdiene i norsk folkehøgskole. Disse verdiene springer ut av et grunnleggende humanistisk syn hvor alle mennesker er unike og likeverdige...

Danning

Folkehøgskolens fremste dannelsingsoppgave er å myndiggjøre elevene gjennom livsopplysning, folkelig opplysning og demokratisk dannelse, som bidrar til engasjerte og samfunnsaktive mennesker med tro på forandringens mulighet...

Læring

Folkehøgskolepedagogikken har som grunnsyn at læring bygger på erfaringer og skjer i fellesskap med andre mennesker. Folkehøgskolen legger derfor vekt på dialogbasert undervisning og samvær, der elever og ansatte som likeverdige deltakere lever og lærer gjennom felles praksis...

Skolesyn

Folkehøgskolen skal derfor være et fritt og uavhengig pedagogisk tilbud på bred humanistisk etisk grunn og som tar ansvar for en bærekraftig framtid. Uavhengig av livssyn, etnisitet, legning, kjønn, alder, politiske holdninger, sosioøkonomisk bakgrunn og funksjonsevne, møtes mennesker i folkehøgskolen i åpenhet og respekt på en fordomsfri og undersøkende læringsarena, preget av stor grad av frihet, uten fastlagt pensum, karakterer og eksamen, og hvor internatet utgjør en viktig og integrert del av skolens helhetlig læringsrom som ramme for dannelsesprosessen.

Dannelse i folkehøgskolen

-forsøk på et funksjonelt danningssyn

- Nivå 1:** Folkehøgskoleforbundet definerer danning som den (aldri avsluttede) prosess som utvikler evnen til å være oppmerksom;
- Nivå 2:** oppmerksom på seg selv, på andre og på verden.
- Nivå 3:** for å utvikle mot og entusiasme til å leve sitt eget, selvstendige liv i demokratiske og forpliktende (bæredyktige) felleskap.
Målet for danning er den fysisk og åndelig aktive, ansvarsfullt deltagende, kritisk reflekterende og engasjerte verdensborger.
- Nivå 4:** Praksis (sosialped./fag/emnespesifikke nivå)

Folkehøgskolene er et helhetlig læringsrom der det å leve og lære sammen er viktige deler av dannelsesprosessen.

Dimensjoner ved folkehøgskolens helhetlige danningssyn

Det er hva man vil som folkehøgskole (livsopplysning), hva man har på hjertet i henvendelsen til elevene, samt refleksjonen over hvordan vi i praksis skal få dette til, som utgjør kjernen i folkehøgskolepedagogikken.

(Højskolepædagogik, 2015)

Folkehøgskole i vår tid..

Folkehøgskolen skal oppleves som moderne og relevant og bidra til et utvidet praktisk, etisk og estetisk grunnlag for all menneskelig virksomhet. Folkehøgskole i vår tid vil derfor blant annet ha et fokus på:

- det enkelte menneskes helse, psykisk som fysisk,
- å forsvare og videreutvikle folkelige fellesskaper og folkestyrte samfunn,
- å arbeide aktivt for økologisk bevissthet og respekt for naturen og dens mangfold,
- den teknologiske utviklingens muligheter og samtidig hvordan den utfordrer mennesket og livet på jorda,
- globaliseringens muligheter og utfordringer med økt migrasjon og tilgang til kulturelt mangfold,
- en økonomisk og sosial rettferdig og fredelig utvikling for alle.

Forskyvning i frilynt folkehøgskoles overordnede dannelsideal?

1800

Opplysningstidens fornuft og romantikkens følelser møtes i Grundtvig og blir til folkelig opplysning i nasjonsbyggingen.

1864

Fra folkeopplysning og nasjonsbygging

1905

1970

via selvrealisering

2017

til verdensborgeren?

Folkehøgskolen i framtiden?

Fra modernitets framtidstro (basert på framskrittet, det frie individet og fornuften), til håpløshet?

Fra skjebne- til valgsamfunn (Thomas Ziehe)

Til uoverskuelig samfunn

4 apokalyptiske ryttere (Slavoj Zizek)

- 1) Global økologisk ubalanse og krise
- 2) Global økonomisk ubalanse og krise
- 3) Biogenetisk/teknologisk revolusjon
- 4) Eksploderende sosiale ulikheter

Behov for en ny etikk i verden (Hans Jonas)

FHS i en ny tid:

Behov for et nytt grunnlag for etikken

Fra antikken til i dag har det etiske grunnlaget vært begrenset til kun å omhandle mennesket, og da som konstant og uforanderlig, og handlinger, nære i tid og rom («gjør mot andre som du vil at andre skal gjøre mot deg» / nær-ansvar i objekt, tid og rom).

Globalisering, naturens sårbarhet, kumulative effekter, miljøutfordringer, fattigdomsutfordringer, kollektive handlinger, teknologiutfordringer, menneskets framtid, gjør framtida uoverskuelig og usikker, og krever en utvidelse av grunnlaget for etisk refleksjon og handling.

Hans Jonas (1903-96) Behov for en framtidsetikk («avstands-ansvarsprinsippet»):

- Utvide det etiske utgangspremisser – fra antroposentrisk til holistisk, inklusiv naturen**
- Utvide forståelsen av mennesket som statisk til dynamisk**
- Utvide grunnlaget for etisk vurdering fra det nære i tid og rom til det fjerne (uoverskuelige og uintenderte)**
- Utvide det etiske perspektivet fra det individuelle til det kollektive**
- Fra erfarte til forestilte konsekvenser (konsekvenser av vår teknologiske makt er ennå ikke erfart)**
- Grunner til å utvikle en føre-var-etikk**

«Handle slik at konsekvensene av handlingen vil være forenelige med en bærekraftig jordklode, og dermed menneskehetens framtidige eksistens.

Folkehøgskolens 'svar'? – alt kan forandres

Dannelse i dagens folkehøgskole
bør sikte mot

troen på forandringens mulighet
(selv om forslagene mangler),

holde fast på et syn på mennesket
som meningssøkende, gåtefullt
skapende i verden,

basert på at kjærlighet er
forutsetning for erkjennelse og
læring.

Utfordringer og dilemmaer

- 1) Allmenndanningsbegrepet er dynamisk, hva bør være substansen i allmenndanning i dag?
- 2) Er det behov for overgripende kompetanser i samfunnet?
- 3) Er alle kultursyn, verdier og holdninger likeverdige?
- 4) Presses det usynlige dannelsidealet av markedskrefter FHS er underlagt?
- 5) I og eller med fag? Utdanning vs danning...
- 6) Allmenndanning gjennomsyre alle aktiviteter, eller isoleres til filosofitimen?
- 7) Avhengig av internatet - sos.ped som allmenndannende alibi?
- 8) Rekruttering av nye lærere, rektorer, ansatte fra et system med lite fokus på (allmenndanning)
- 9) Tid til å reflektere over skolens dannelsideal(er)?
- 10)...konsistens, mellom idégrunnlag og praksis?

Sentrale spørsmål

Hva er mitt og min skoles danningsideal/-mål?

Bidrar, eller hvordan samsvarer og bidrar min
undervisning/mitt opplegg/skolens
danningsprogram til dette idealet/målet?

Driver vi/jeg en fordomsbekreftende eller
fordomsspørrende undervisning?

Lakmus-testen?

Målet med undervisningen er å få elevene til å elske verden så mye at de vil ta ansvar for den.»

(Hannah Arendt)

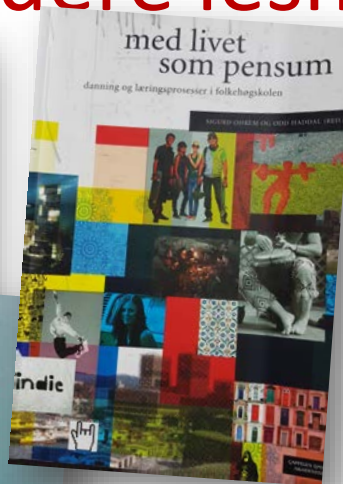
Har eleven utviklet (i gang med..) evnen til å være oppmerksom og utvikle mot og entusiasme til å leve sitt eget, selvstendige og aktive liv i demokratiske og forpliktende (bæredyktige) felleskap.

(alt. skolens dannelses mål)

Har elevene fått næring til sine framtidshåp, sine visjoner og drømmer?

Tips til videre lesning

**Skolens verdigrunnlag/
danningsideal**

Et dannelsesdikt?

Afkroge er ikke lenger hvad de har været

Man leter etter et ord
og finner et språk

Man kysser en munn
og blir gift med et folk

Man graver i hagen
og støter på en planet

Man ser forundret opp
Og det er – vår

(Benny Andersen)

«Vedski vert tent
og tenner vedski,
flamme vert kveikt
av flamme;
i lag med folk
vinn folk kunnskap,
skyr du folk,
vert du fåvis.»

Fra Håvamål om fellesskap

Samtale om allmenndannelse i undervisningen og i det sosialpedagogiske arbeidet

- Hva legger du i begrepet dannelse?
Klarer gruppen å bli enige om en felles beskrivelse/definisjon på dannelse?
- Når, hvor og hvordan kan du/dere drive med dannelse konkret i undervisning/i det sosialpedagogiske arbeidet? Eksempler?

Svantes lykkelige dag

Se, hvilken morgenstund!
Solen er rød og rund.
Nina er gået i bad.
Jeg spiser ostemad.
Livet er ikke det værste man har
og om lidt er kaffen klar.
Blomsterne blomstrer op.
Dér går en edderkop.
Fuglene flyver i flok
når de er mange nok.
Lykken er ikke det værste man har
og om lidt er kaffen klar.

Græsset er grønt og vådt.
Bierne har det godt.
Lungerne frådser i luft.
Åh, hvilken snerleduft!
glæden er ikke det værste man har
og om lidt er kaffen klar.

Sang under brusebad,
Hun må vist være glad.
Himlen er temmelig blå.
Det kan jeg godt forstå.
Lykken er ikke det værste man har
og om lidt er kaffen klar.

Nu kommer Nina ud,
nøgen, med fugtig hud,
kysser mig kærligt og går
ind for at gre´ sit hår.
Liver er ikke det værste man har
og om lidt er kaffen klar.

Dannelsens kompetanser..?

Utkast/framlegg

fra seminargruppe «Nytta med folkelig bildning, Kungälv 2013

Noen felles komponenter vi bidrar til i folkehøgskolen og som vi kunne hatt som basis uavhengig av linje og skole,?

1. Verdensborgeren (internasjonalt perspektiv)
2. Samhandlingskompetanse
3. Etisk kompetanse (etisk refleksjon)
4. Vurderingskompetanse (selvvurdering – faglig og personlig)
5. Analytisk kompetanse
6. Prosjektkompetanse
7. Presentasjonskompetanse
8. Emosjonell kompetanse
9. Nettverkskompetanse
10. Kreativ kompetanse

På avstand

På avstand er jorda blå og grøn, med snø som ei dundyne,
på avstand der møter himmel hav og fuglane kvittrar vagt.
På avstand så er me likemenn og ingen grenser merkt,
ikkje våpen, ei sult, ei heller krig og ingen barn som lir'.
På avstand er verda stille så ein kan høyra at det nynnast på
ein song om håp, ei song om fred, ei song for deg og meg.

På avstand så er du vennen min, enn om me er i strid.
På avstand er det uleselig kva vi egentleg stridar om
på avstand er verda stille så ein kan høyra at det nynnast på
ein song om håp, ei song om fred, ei song for deg og meg.

Og det er bøn om bøn og det er håp om håp, og det er ropet vi ventar på.
Ser du himmelen, ser du stjernene, dei er klarare på avstand
Kjenner du angane, høyrer du fuglane, det er vakrere på avstand
På avstand. På avstand. På avstand.

Ingebjørg Bratland

Etiske utfordringer i folkehøgskolen

«Trolly»

Trolly – er en stor familie med eksempler.. hvor du skal bruke/anvende etisk teori for å ta valg i dilemmaer -mye anvendt øvelse innen anvendt etikk.

Noen eksempler her:

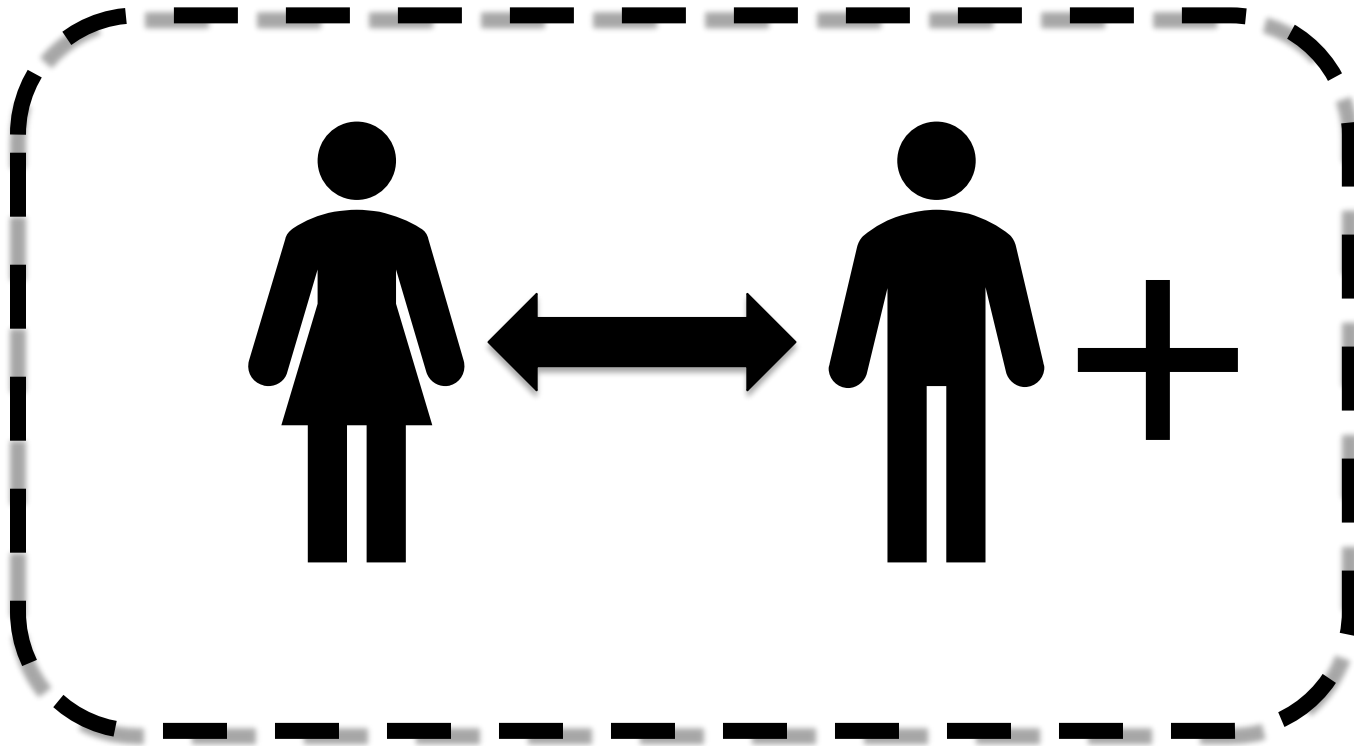
Plasser dere på ja eller nei, eller i midten i tvil, eller delvis..

1. Trikk rett frem. Bremsene virker ikke. Fem vil dø, om ikke sporskift, trykke på en knapp, som du må aktivt gjøre. Men der vil ett menneske dø. Pense? Ja-Nei ?
2. Det ene mennesket er nobelprisvinneren i litteratur, som du kjenner igjen..
3. Den ene er din datter eller sønn..
4. Tidskapsel, du kjenner igjen Hitler og fire uskyldige i gjengen med fem..
5. Korpulent herre, verdens tyngste, som vil stoppe trikken, vet du, dyttes ned av broen for å stoppe trikken fra å kjøre på og drepe 7 arbeidere langs sporet. Vil du dytte, der han lener seg over rekkverket og ser hva som skjer?
6. Fem mennesker er dødende og avhengig av å få nye organer. Ett friskt menneske har disse organene som kan redde de fem.. Bør man da kunne ofre dette ene mennesket til fordel for de fem?

En dag så... Hva skal jeg gjøre?

- Enten eller? Dilemma er menneskets lodd og gave.
- Menneskelige egenskaper grunnlag for moralsk evne.
- Vi fødes ikke som ferdige utviklede moralske vesener. Evnen til å handle moralsk utvikler seg gradvis.
- Unge voksnar på dørterskelen til moralsk voksnar.
- De vil, og vi alle vil gjøre feil.

Etikk forutsetter/bygger på 4 komponenter

Verdigrunnlag og etisk grunnlag/syn gir ulike svar på etiske/moralske spørsmål

VEKTLEGGER VI (SKALAER):

A INTENSJON ----- KONSEKVENNS?

(Barmhjertige samaritan)

B PARTIKULÆRE/SPESIELLE/SITUASJONEN – DET GENERELLE / PRINSIPIELLE?

(Abort?)

C KOMMER MORALEN FRA MENNESKET – ELLER NOE UTENFOR MEN. GUD..

(De ti bud)

D FØLELSE/INSTINKT/FYSISK/BIOLOGISK ----- FORNUFT

(Proteiner hos pattedyr, som gir morsomsorg/-følelse+..)

E MÅL I SEG SELV – ----- INSTRUMENTELT

(For det rettes skyld.. eller som redskap for å oppnå noe annet?)

F KUN MEG OG MINE ----- ELLER ALLE

Behov for å utvide det etiske grunnlaget? (Hans Jonas, Arne Johan Vetlesen, m.fl)

Pedagogisk dilemma

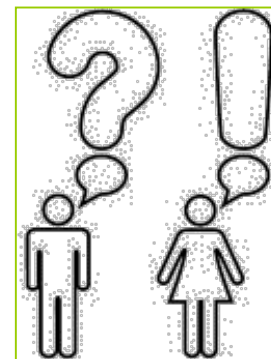
- Danning inkluderer utvikling av evnen til å kunne vurdere og foreta valg.
- Vil en gjennomregulert hverdag stå i motsetning til hensikten i folkehøgskolen?
- Etikk som tema – yrkesetikk?
- Etisk plattform – kommunikasjon – varslingsrutiner
- Eksempler på etiske dilemma i folkehøgskolen

Arbeidsgiveransvar - ofte stilte spørsmål

- Styrets arbeidsgiveransvar
- Rektors rolle
- Tilsetting
- Oppsigelse
- Særavtalen
- Verneombud
- Arbeidsmiljøutvalg
- Lokale forhandlinger

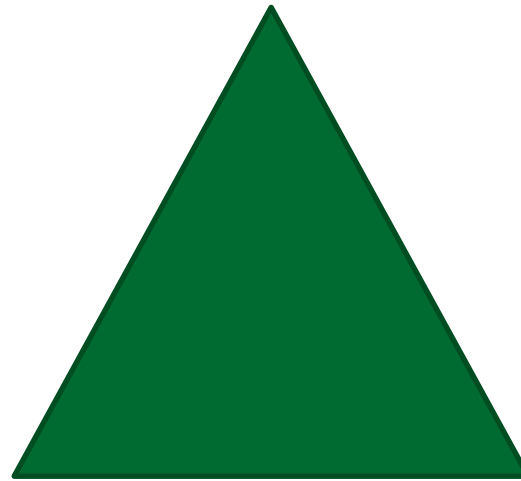
Den norske arbeidslivsmodellen

- Utviklet gjennom generasjoner
- Bidrar til at folk med ulik kompetanse trekker sammen
- Konfliktnivået dempes
- Løsninger blir lettere forstått og eiet av alle
- Dårlig kunnskap om det organiserte arbeidslivet svekker muligheten til å bedre produktivitet og trivsel på arbeidsplassen

Trepartssamarbeidet

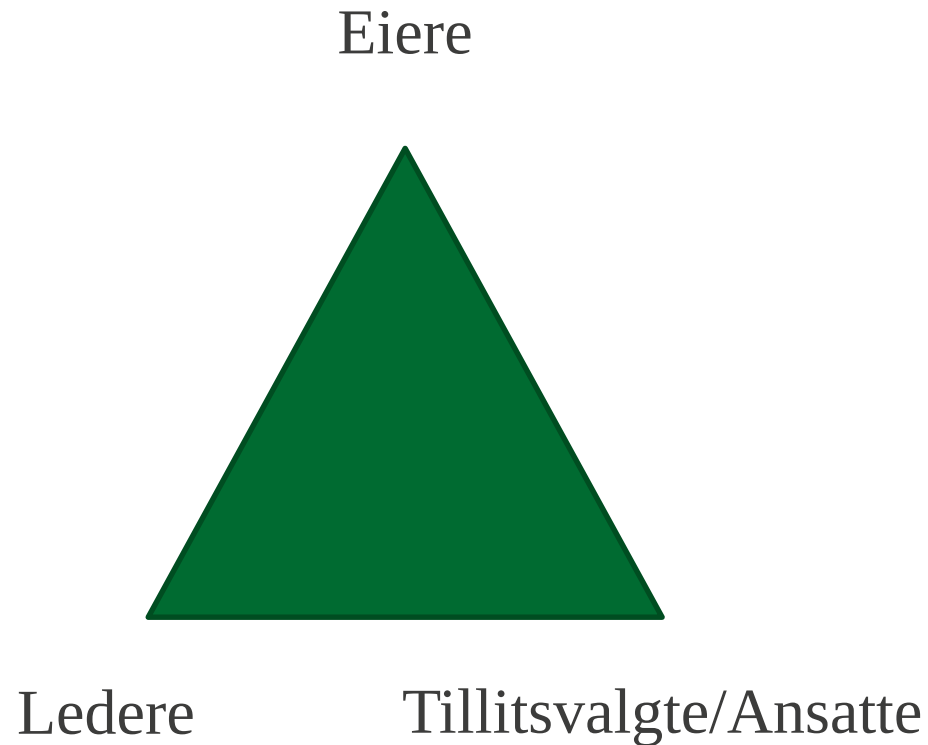
Staten, politisk system

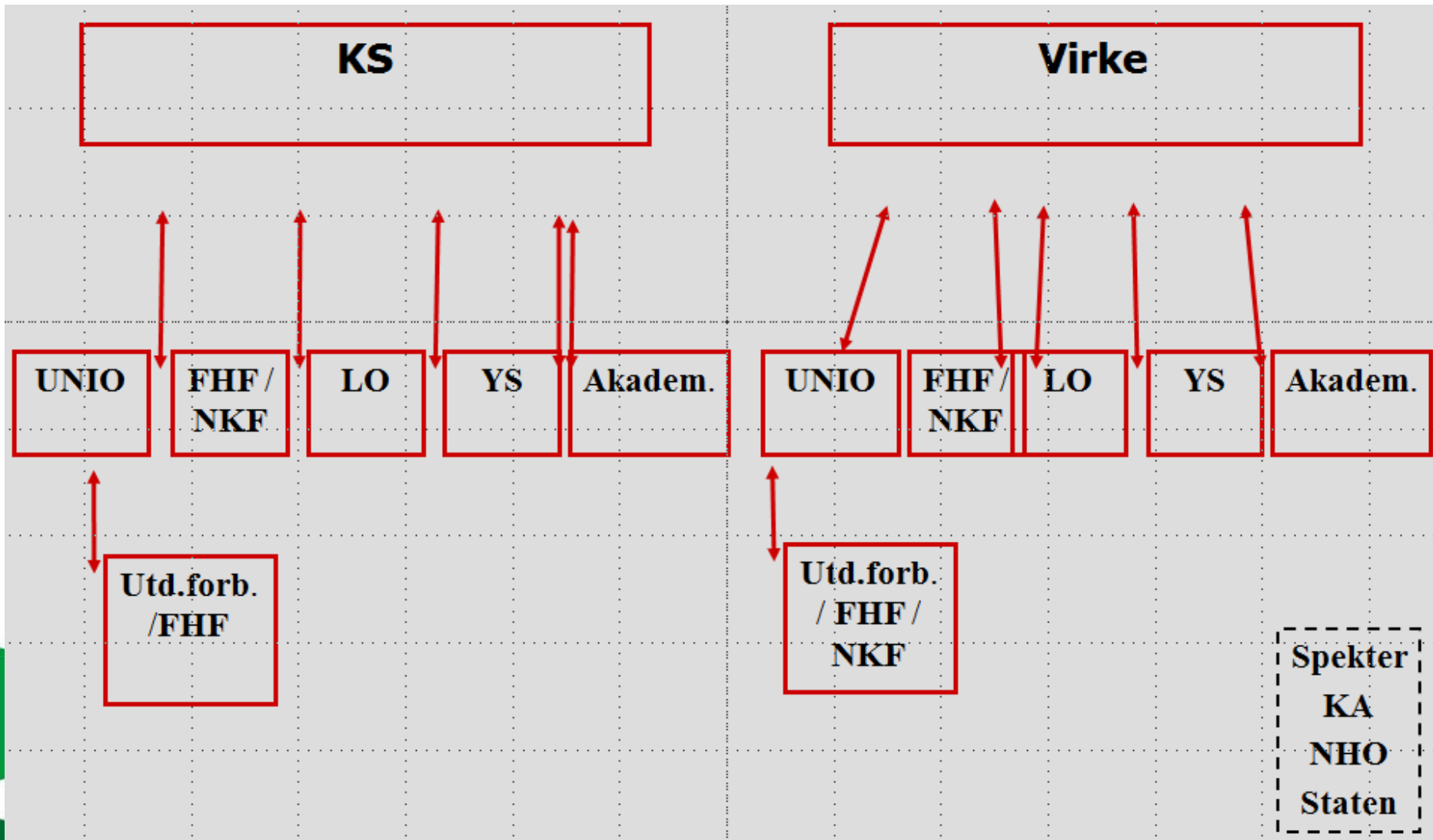
Arbeidstaker
organisasjonene

Arbeidsgiver
organisasjonene

Trepartssamarbeidet lokalt

Partene i arbeidslivet

Styrets ansvar

**Uttrykt eksplisitt i
Folkehøgskoleloven**

**Ikke lovbestemt,
men strategisk
nødvendig**

Verdigrunnlag

Ansettelse

Arbeidsmiljø

Læringsmiljø

Internat

Selvevaluering

Kvalitetsutvikling

Være forvaltningsorgan

Organisering

Personalstrategi

Økonomi

Eierforhold

Renommé

Markedsføring

Fagutvikling

Eiendomsforvaltning

Arbeidsgiveransvar

AML § 1-8 (2)

- «Med arbeidsgiver menes i denne lov enhver som har ansatt arbeidstaker for å utføre arbeid i sin tjenesten. Det som i denne lov er bestemt om arbeidsgiver, skal gjelde tilsvarende for den som i arbeidsgivers sted leder virksomheten».

AML § 2-3 (3)

- «Arbeidstaker som har til oppgave å lede eller kontrollere andre arbeidstakere, skal påse at hensynet til sikkerhet og helse blir ivarettatt under planleggingen og utførelsen av de arbeidsoppgaver som hører under eget ansvarsområde»

Folkehøgskolelovens § 2 f:

- «Skolens skal ha et styre som øverste ansvarlige organ. Skal føre tilsyn med skolens drift, og tilsette og si opp skolens personale.»
 - Kan ikke delegeres til rektor, endring i loven av 2002.

Former for samarbeid/kontakt

- **Informasjon**
- **Drøftinger *)**
- **Forhandlinger **)**

*) Referat

**) Protokoll m/hjemmelsgrunnlag

Former for samarbeid/kontakt

- **Forhandlinger**

Kontakt mellom to likeverdige parter, hvor en eventuell avgjørelse blir fastsatt skriftlig i en avtale

Drøftinger

Kontakt på et område der arbeidsgiver har styringsrett. Endelig avgjørelse tas formelt i form av en beslutning fra arbeidsgivers side også i de tilfeller det er enighet om denne

Hovedavtalen KS §§ 1-2 og 1-4-1

- Arbeidstakere, tillitsvalgte og arbeidsgiver har rett og plikt til å gjøre sitt beste for å skape et godt samarbeid i hele kommunen/fylkeskommunen og på den enkelte arbeidsplass.

HA KS

§ 1-4-1 Omorganisering

- Arbeidsgiver skal så tidlig som mulig informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd når det gjelder:
- omorganisering/omlegging av driften
- rasjonalisering/driftsinnskrenkning som kan få sysselsettingsmessige konsekvenser
- informasjonsprosedyrer, sammensetningen av ad hoc-grupper, bestemmelser om tidsplan,
- prosedyrer ved nedbemanning/oppsigelse,
- prosedyrer ved utlysning/kunngjøring av nye stillinger og mulige alternative løsningsmodeller
- ved avgang (som f.eks. bruk av AFP, utdanningspermisjon/stipend, etterlønnsordning)

3-1 Arbeidsgivers plikter i forhold til de tillitsvalgte

- a) Påse at rettigheter og plikter overholdes i henhold til gjeldende tariffavtale.
- b) Det skal regelmessig avholdes informasjonsmøter med hoved-/fellestillitsvalgte på sentralt nivå i kommunen/fylkeskommunen. Ved desentralisert fullmaktsnivå avholdes egne informasjonsmøter med berørte tillitsvalgte og arbeidsgiverrepresentanter på dette nivå.
- c) Ved endringer og omstillinger
 - i kommunen/fylkeskommunen/bedriften
 - mellom kommuner/fylkeskommuner
 - ved oppfølging og implementering av nasjonale reformer som vil få betydning for arbeidstakerne skal arbeidsgiver på et tidligst mulig tidspunkt informere, drøfte og ta de tillitsvalgte med på råd. Arbeidstakernes behov for trygghet skal ivaretas gjennom åpne planprosesser hvor mål og konsekvenser så langt som mulig gjøres kjent.

3-1 (fort.)

- d) Arbeidsgiver skal, så tidlig som mulig, informere, drøfte og ta de berørte tillitsvalgte med på råd om:
 - ledige og nyopprettede stillinger
 - prosedyrer ved utlysning og kunngjøring av stillinger, utvelgelse til, og intervju av aktuelle kandidater
- e) Arbeidsgiver skal som fast ordning sende søkerliste til tillitsvalgte.
- f) De tillitsvalgte skal meddeles hvilke arbeidsgiverrepresentanter på ulike nivåer de skal rette sine henvendelser til.
- g) Arbeidsgiver skal snarest mulig orientere de tillitsvalgte om nyansettelser og gi nyansatte beskjed om hvem som er tillitsvalgt.
- h) Arbeidsgiver skal i samarbeid med de tillitsvalgte/ansatte prioritere tiltak for et inkluderende arbeidsliv.
- i) I de tilfeller det føres drøftinger eller forhandlinger mellom partene, skal det skrives drøftingsreferat eller forhandlingsprotokoll. I forhandlingsprotokoll skal hjemmelsgrunnlaget fremgå.

HA Virke §§ 10-2 og 10-3

- Det er en felles plikt for virksomhetens ledelse, de ansatte og deres tillitsvalgte, å ta initiativ til og aktivt støtte opp om og medvirke til samarbeid. Det pekes i denne forbindelse på at det er nødvendig
- at virksomhetsledelsen bruker tilstrekkelig tid, ressurser og oppmerksomhet på informasjon og drøftelser.

HA Virke

Virksomheten skal på et tidligst mulig tidspunkt drøfte med forbundets tillitsvalgte:

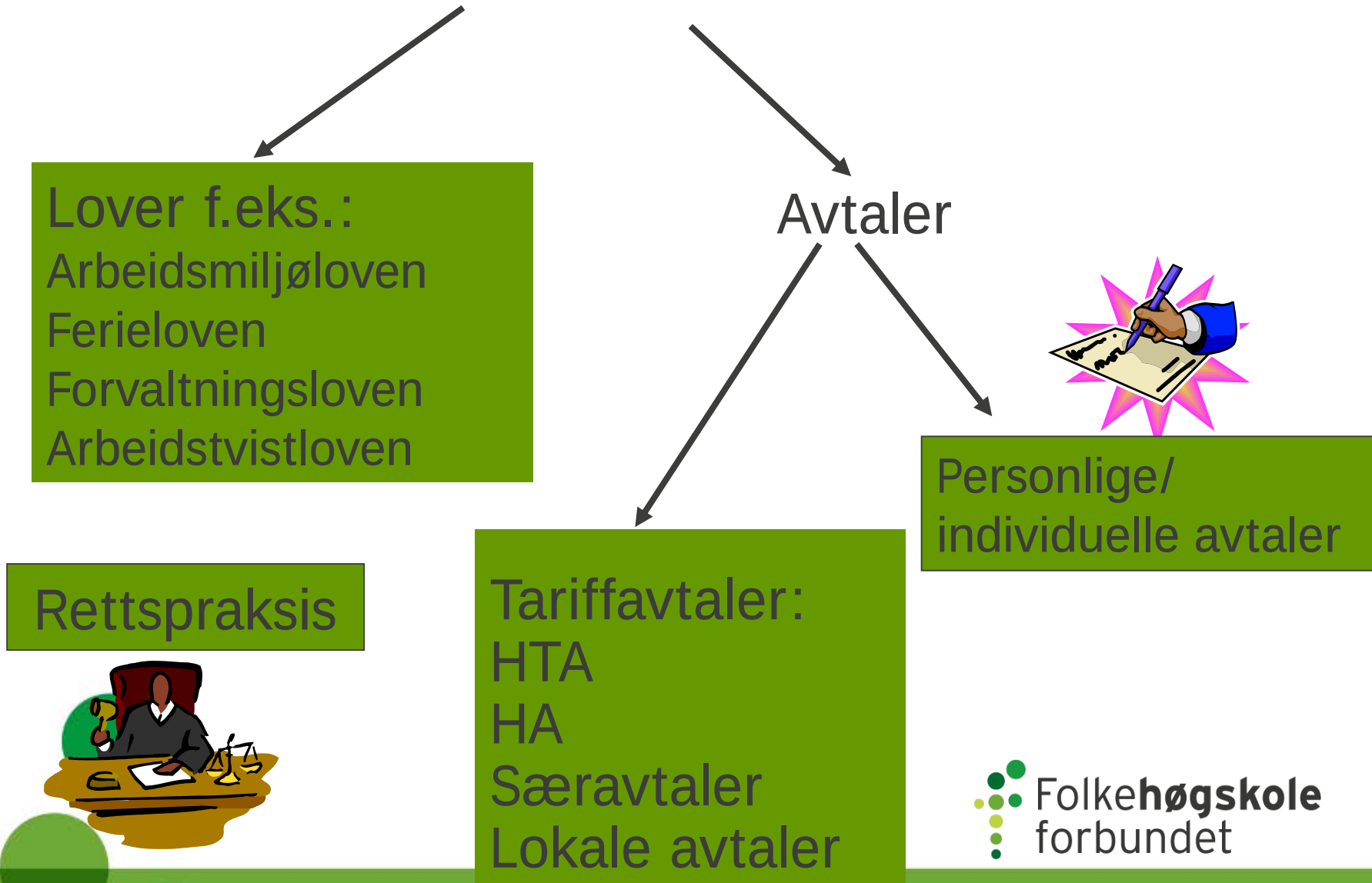
- a) Spørsmål som vedrører virksomhetens økonomiske og produksjonsmessige status og utvikling.
- b) Omlegginger og omorganiseringer som vil få betydning for forbundets medlemmer og deres arbeidsforhold.
- c) Sysselsetting, herunder planer om utvidelser og innskrenkninger.
- d) Endringer i virksomhetens eierforhold, eierstruktur eller selskapsform.
 - I slike saker skal de tillitsvalgte informeres om årsaken til disposisjonen og de juridiske, økonomiske og arbeidsmessige konsekvenser disposisjonen antas å innebære for de ansatte.
- 2. Før virksomheten tar avgjørelser i saker som får betydning for sysselsetting og arbeidsforhold, skal de tillitsvalgte ha anledning til å fremlegge sine synspunkter. Dersom virksomheten ikke finner å kunne ta hensyn til de tillitsvalgtes anførsler, skal den begrunne sitt syn. Fra drøftingsmøtene skal det settes opp protokoll.

Arbeidsgivers styringsrett

Styringsrett er:

- Retten til å lede, organisere, fordele og kontrollere arbeidet
- Rett til å ansette, inngå arbeidsavtaler og bringe dem til opphør
- Retten til å fastsette lønn, arbeidstid og andre arbeidsvilkår

Styringsretten begrenses av

Tilsetting

- **Styrende dokument**

- Arbeidsmiljøloven kapittel 14
- Landsoverenskomst for utdanning Virke kapittel 1
- Hovedavtalen (HA) Virke for HUK-området
- Hovedtariffavtale KS (gjelder fylkes-/kommunaleide fhs)
- Hovedavtalen (HA) KS (gjelder fylkes-/kommunaleide fhs)
- Se også www.folkehøgskoleforbundet.no/lønn og arbeidsvilkår

Tilsetting

- Det er styrets ansvar å avklare tilsettingsprosedyrene.
- Skolen må utarbeide retningslinjer for dette.
- Den/de tillitsvalgte bør delta og ha en funksjon i denne prosessen.

Vurdering og bemanningsplan

- Bevisst rekrutteringspolitikk
- Hvilken kompetanse det er behov for på kort/lang sikt
- Bred eller spiss kompetanse

Tilsetting

Ekstern utlysning av ledig stilling

- Rektor (arbeidsgiver) orienterer de tillitsvalgte og ansatte om ledige stillinger i virksomheten (AML § 14-1, HA Virke § 9, HA KS Del B § 3).
- I tilsettingen er *normalt* skolen bundet av utlysningsteksten.
- Krav til den tilsatte må derfor være tydelige og utfyllende.
- Kvalifikasjonskravene må komme fram i utlysningsteksten

Tilsetting

Intern utlysning av ledig stilling

- Arbeidsgiver skal informere de ansatte om ledige stillinger i virksomheten. Arbeidsmiljøloven § 14-1.
- Midlertidig ansatte skal ha samme sjanse til fast tilsetting som andre.
- Plikt til intern utlysning jfr. Landsoverenskomsten i Virke og Hovedtariffavtalen i KS punkt 2.3: "Ved ledig stilling skal deltidsansatte ved intern utlysning tilbys utvidelse av sitt arbeidsforhold inntil hel stilling, dersom vedkommende er kvalifisert for stillingen".

- Tilsetting fast og midlertidig
- Lønnsplassing for lærere uten godkjent pedagogisk utdanning

- Hovedregelen i skoleverket er at det kreves pedagogisk utdanning for å kunne få fast tilsetting. Jfr. Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa § 10.-1. Kravet i opplæringsloven er absolutt og det er loven som gir arbeidsgiver hjemmel for å kunne tilsette søkere uten pedagogisk utdanning midlertidig for et år.
- I Forskrift til lov om folkehøgskoler § 15 åpnes det imidlertid for at styret ved den enkelte folkehøgskole kan fravike dette kravet slik at "Ved behov kan tilsetting også skje på grunnlag av kvalifikasjonskrav den enkelte skole stiller".

- Hva betyr dette i praksis?

Tilsetting etc. (forts.)

- Det må forstås dit hen at kravet til pedagogisk utdanning i folkehøgskolen ikke er absolutt og midlertidig tilsetting reguleres av Arbeidsmiljølovens bestemmelser.
- Manglende godkjent pedagogisk utdanning gir ikke hjemmel for å tilsette midlertidig – for eksempel stille krav om at slik utdanning fullføres for å få fast tilsetting

Midlertidig tilsetning

En arbeidstaker skal som hovedregel ansettes i fast stilling. Det kan likevel inngås midlertidig ansettelse.

- Hvilke ansettelsesforhold kan være midlertidige?
- Kan det å være midlertidig ansatt i en lengre periode kvalifisere for fast ansettelse?
- Hvilke regler gjelder her?

Midlertidig tilsetting (forts.)

I følge **Arbeidsmiljøloven § 14-9:**

- Arbeidstaker skal ansettes fast. Avtale om midlertidig ansettelse kan likevel inngås:
 - a) når arbeidets karakter tilsier det og arbeidet atskiller seg fra det som ordinært utføres i virksomheten,
 - b) for arbeid i stedet for en annen eller andre (vikariat),
 - c) for praksisarbeid
 - d) deltaker i arbeidsmarkedstiltak i regi av eller i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten,
 - e) for idrettsutøvere, idrettstrenerne, dommere og andre ledere innen den organiserte idretten,
 - f) for en periode på inntil tolv måneder. Slike avtaler kan omfatte inntil 15 prosent av arbeidstakerne i virksomheten, avrundet oppover, likevel slik at det kan inngås avtale med en arbeidstaker.

Midlertidig tilsetning (forts.)

- **Arbeidsmiljøloven § 14-9 (6)**(forts.):
 - Arbeidstaker som har vært sammenhengende midlertidig ansatt i mer enn fire år etter første ledd bokstav a eller i mer enn tre år etter første ledd bokstav b og f, skal anses som fast ansatt slik at reglene om oppsigelse kommer til anvendelse. Ved beregning av ansettelsestid etter andre punktum skal det ikke gjøres fradrag for arbeidstakers fravær.

Lønns plassering for lærere uten godkjent pedagogisk utdanning

- Om styret ved skolen finner å kunne foreta tilsetting uten at søkeren tilfredsstiller kravet i opplæringsloven, altså finner søkeren kvalifisert, så må vedkommende også få lønn etter utdanning.

Lønnsplassing (forts.)

- Dette er også regulert i

- Vedlegg 1 til Overenskomst for Utdanning (Virke) og i
- Vedlegg 6 til Hovedtariffavtalen (KS) hvor det heter

”De som fyller de faglige kravene og har fag som er med i læreplanene for vedkommende skoleslag, ved midlertidig eller fast stilling på vilkår eller vikartjeneste, får minstelønn som om vedkommende hadde fullført sin utdanning i sin helhet.”

Endring i økonomi, linjenedlegging – nedbemanning – AML og rettspraksis i oppsigelsessaker

- Det er umulig å unngå problemer i forbindelse med en oppsigelse eller andre former for nedbemanning, men det er mulig å begrense dem
- En fratrede må gjøres så verdig som mulig så vel for virksomheten som for medarbeideren
- Det må foreligge en skriftlig nedbemanningspolicy som er tuftet på virksomhetens verdigrunnlag og personalpolitikk

Nedbemanning

- Lederen – skal unngå å gjøre feil i oppsigelsen og ikke risikere å miste troverdighet overfor gjenværende medarbeidere
- Medarbeideren som er sagt opp – skal kunne komme videre og ikke bli ”hengt opp” i fortiden
- Medarbeiderne som blir igjen –skal ikke bli urolige, få skyldfølelse, bli sykemeldte, og i verste fall selv si opp
- Arbeidsgiver – skal unngå unødvendige forlik og rettssaker

Nedbemanningspolicyen må inneholde årsaker til nedbemanningen og hvilke initiativ arbeidsgiver vil ta i forbindelse med oppsigelsen, som for eksempel rådgivning, orientering om rettigheter og plikter, jobbsøkerbistand, vilkår i oppsigelsestiden, sluttvederlag etc.

Hovedavtalen KS §§ 1-2 og 1-4-1

Hovedavtalen Virke §§ 10-2 og 10-3

- Arbeidsgiver har ansvar for å informere de ansatte og de ansattes organisasjoner om skolens økonomiske vansker og de mulige konsekvenser dette vil kunne få for den enkeltes tilsettingsforhold.
- Arbeidsgivers saksbehandling står helt sentralt ved gjennomføring av en eventuell nedbemanning og arbeidsgiver er ansvarlig for at dette skjer i henhold til lov og avtaleverk og i en god prosess med de tillitsvalgte og alle ansatte ved skolen.

Vurdering og bemanningsplan

- Det første skrittet i en nedbemanningsprosess er å foreta en kritisk vurdering av dagens organisasjon og hvilke endringer som ønskes gjennomført.
- Det skal utarbeides en bemanningsplan for skolen som viser oppgaver og hvem som utfører disse i den enkelte enhet/avdeling eller stillingsgruppe før og etter en eventuell nedbemanning.

Tillitsvalgtes medvirkning

- Det skal gjennomføres drøftelser med tillitsvalgte etter Hovedavtalen for Virke-området Kapittel IX § 10-3 eller Hovedavtalen for KS-området del B § 1-4-1 og § 3-1. Drøftelsene skal omhandle spørsmålet om hvor i virksomheten nedbemanningen skal skje, og om hvilke utvelgelseskriterier som skal benyttes.
- Overenskomst for utdanning Virke § 3, 3 slår fast at under ellers like vilkår skal "de med kortest tjeneste innenfor vedkommende arbeidsområde i virksomheten i alminnelighet sies opp først." Undervisningspersonale med særskilt stillingsvern fra før 1.august 1999 i henhold til grunnskoleloven eller Rettsvilkårsavtalen, omfattes ikke av denne bestemmelsen.
- I Hovedtariffavtalen for KS-området reguleres samme forhold i kapittel 1 § 3.3. Drøftingene med de tillitsvalgte skal skje så tidlig som mulig. Referat fra drøftingene skal forelegges styret ved behandling av budsjett og nedbemanning.

Kartlegging og vurdering før oppsigelse

- Arbeidsgiver må foreta en kartlegging av kvalifikasjoner, kompetanse, ansiennitet og sosiale forhold i tilknytning til alle tilsatte som kan tenkes å bli berørt av nedbemanningen.
- Kriteriene vektes likt.
- Resultatet skal følge saksframlegget til styret og danne grunnlag for styrets endelige vedtak om oppsigelser.

Annet passende arbeid

- I henhold til arbeidsmiljølovens § 15-7 nr. 2 skal arbeidsgiver vurdere om det finnes annet passende arbeid ved skolen for den eller de som blir overtallige.

Sluttvurdering før oppsigelse

- Arbeidsgiver skal foreta en interesseavveining mellom virksomhetens behov og de ulempene en oppsigelse vil påføre den tilsatte. Bestemmelsen innebærer at arbeidsgiver kan måtte strekke seg ekstra langt for å finne alternativer til oppsigelse for eksempel dersom den tilsatte har høy alder, eller dersom viktige sosiale hensyn gjør seg gjeldende.

KARTLEGGINGSSKJEMA VED OMORGANISERING/NEDBEMANNING

(Fylles ut av nærmeste overordnede eller linjeleder med bistand av tillitsvalgte og opplysningene kvalitetssikres/suppleres av den ansatte senest under drøftelsesmøtet.)

Navn		
Fødselsdato		
Ansettelsesforhold		
Tjenestested		
Tiltredelse i kommunen		
Utlønnede permisjoner	(Fra - til)	
Sammenhengende tjenestetid i nåværende tilsetningsforhold	Antall år:	Antall mnd.:

Skole/universitet/type utdanning/grad/tidspunkt

Tidligere arbeidssted/stilling/tidspunkt

Annen kompetanse, erfaringer, verv m.v.

Personlige egenskaper (for eksempel kapasitet, selvstendighet, pålitelighet, samarbeidsevne, resultatorientert)

Tungtveiende sosiale forhold (for eksempel sykdom/yrkesskade, forsørgelsesbyrde, mobilitet, særlige gjeldsforhold, alternative jobbmuligheter, graviditet)	
--	--

Beskrivelse av nåværende arbeidsoppgaver	
Beskrivelse av tidligere arbeidsoppgaver i virksomheten med angivelse av tidspunkt	

Eventuelle ønsker om nye arbeidsoppgaver	
--	--

Eventuelle andre ønsker/behov (for eksempel førtidspensjon, utdanningsstipend, støttetilbud i prosessen m.v.)	
---	--

Leder

Dato: _____

Medarbeider

KARTLEGGING SSKJEMA VED OMORGANISERING/NEDBEMANNING

(Fylles ut av nærmeste overordnede eller linjeleder med bistand av tillitsvalgte og opplysningene kvalitetssikres/suppleres av den ansatte senest under drøftelsesmøtet.)

Navn	
Fødselsdato	
Ansettelsesforhold	
Tjenestested	
Tiltredelse i kommunen	
Utlønnede permisjoner	(Fra - til)
Sammenhengende tjenestetid i nåværende tilsettingsforhold	Antall år: Antall mnd.:

Skole/universitet/type utdanning/grad/tidspunkt

Tidligere arbeidssted/stilling/tidspunkt

Annen kompetanse, erfaringer, verv m.v.

Personlige egenskaper (for eksempel kapasitet, selvstendighet, pålitelighet, samarbeidsevne, resultatorientert)

Tungtveiende sosiale forhold
(for eksempel
sykdom/yrkesskade,
forsørgelsesbyrde, mobilitet,
særlige gjeldsforhold, alternative
jobbmuligheter, graviditet)

Beskrivelse av nåværende
arbeidsoppgaver

Beskrivelse av tidligere
arbeidsoppgaver i
virksomheten med angivelse
av tidspunkt

Eventuelle ønsker om nye
arbeidsoppgaver

Eventuelle andre ønsker/behov
(for eksempel førtidspensjon,
utdanningsstipend, støttetilbud i
prosessen m.v.)

Dato: _____

Leder

Medarbeider

Individuelle drøftinger

- Det skal avholdes individuelle drøftinger med de overtallige og deres tillitsvalgte. Referat fra drøftingsmøtene skal legges ved saksframlegget til styret. Jfr. AML § 15-1

Sjekkliste - oppsigelsessamtalen

Samtalens forløp

- Innledning
- Bakgrunn for oppsigelsen
- Selve budskapet
- Begrunnelse
- Omstillingstilbud
- Den skriftlige oppsigelsen
- Praktiske opplysninger
- Eventuell oppfølging hvis samtalen blir avbrutt

Oppsigelsen

Selve oppsigelsen

- Sørg for at selve oppsigelsen blir utarbeidet skriftlig, og vær pinlig nøyaktig med å ta med den informasjon som loven krever
- Sørg for at oppsigelsen blir levert til vedkommende personlig eller send den rekommandert
- Dersom arbeidstakeren krever en begrunnelse for oppsigelsen – sørg for at han/hun får en ordentlig og skikkelig begrunnelse.
- Husk at alle forhold må kunne etterprøves. Ikke prøv og "styrk" oppsigelsen ved å legge til påstander som ikke kan dokumenteres.

Ved oppsigelse av offentlige tjenestemann gjelder forvaltningsloven, med regler om forhåndsvarsel, retten til dokumentinnsyn, begrunnelse og underretning.

Arbeidstidsavtale

Må folkehøgskolen ha en egen særavtale?

- Ja!
- AML Kap. 10

Arbeidstidsavtalen Virke fra 2007

- Reforhandlet i 2011 uten materielle endringer med unntak av godtgjøring for særskilt arbeid. (7.2)
- Avtalen ble inngått for 2011 og 2012.
- Ingen av partene sa opp avtalen innen fristen 1. desember 2012.
Den gjelder derfor videre for ett år til. Dvs. til og med skoleåret 2013-2014
- Avtale fra 2014 – 2017
- Reforhandles i september 2018

Verneombud

§ 6-1 i Arbeidsmiljøloven og i kapittel 4 i FHF-håndboka. Den lyder slik:

- Ved hver virksomhet som går inn under loven skal det velges verneombud. Ved virksomhet med mindre enn 10 arbeidstakere kan partene skriftlig avtale en annen ordning, herunder at det ikke skal være verneombud ved virksomheten. Hvis ikke annet er fastsatt om tiden for avtalens gyldighet, anses den som sluttet for 2 år, regnet fra den dagen den ble underskrevet. Direktoratet for arbeidstilsynet kan, etter en konkret vurdering av forholdene i virksomheten, fastsette at den likevel skal ha verneombud. Ved virksomhet med mer enn 10 arbeidstakere kan det velges flere verneombud

Verneombud - Arbeidsmiljøutvalg

Om arbeidsmiljøutvalg sier Arbeidsmiljøloven følgende i § 7-1:

- I virksomhet hvor det jevnlig sysselsettes minst 50 arbeidstakere, skal det være arbeidsmiljøutvalg, der arbeidsgiveren, arbeidstakerne og bedriftshelsetjenesten er representert. Arbeidsmiljøutvalg skal opprettes også i virksomhet med mellom 20 og 50 arbeidstakere, når en av partene ved virksomheten krever det. Der arbeidsforholdene tilsier det, kan Arbeidstilsynet bestemme at det skal opprettes arbeidsmiljøutvalg i virksomhet med færre enn 50 arbeidstakere.

Lokale forhandlinger – likeverdige parter

- Lokale lønnsforhandlinger i folkehøgskolen er en forholdsvis ny og ikke minst en krevende oppgave for arbeidsgivere og tillitsvalgte. Erfaringene viser at det er behov for skolering for begge parter om en skal få til gode lokale prosesser.
- Føringerne i den sentrale avtalen passer ikke for oss på vår skole og vi har ingen lønnspolitikk – hva gjør vi da?

Lokale forhandlinger – likeverdige parter (forts.)

- Resultatet av forhandlingene sentralt vil aldri treffe like godt i alle virksomheter. Det er derfor det er bestemmelser i avtaleverket om at lokal lønnsfastsettelse krever en lokal lønnspolitikk. Er ikke denne på plass faller en viktig faktor bort i forholdet mellom partene.
- Bestemmelsen om at det skal holdes drøftingsmøte før forhandlingene er en tilsvarende bestemmelse som skal være med å legge ett godt grunnlag for den lokale prosessen. I de tilfeller hvor for eksempel de sentrale føringene ikke treffer like godt lokalt vil ett avklarende drøftingsmøte og en lokal lønnspolitikk kunne bidra til at de lokale forhandlingene allikevel blir løst på en god måte for begge parter.

Garantilønn pr. 1.5.18

Stillingsgrupper		Garantilønn og lønnstillegg for ansiennitet - pr. 1.5.2018							
		0 år Garanti- lønn	Utreget	2 år Ans.tillegg	4 år Ans.tillegg	6 år Ans.tillegg	8 år Ans.tillegg	10 år Ans.tillegg	16 år Ans.tillegg
Gruppe 1	Stillinger uten særskilt krav til utdanning	293 500	Utreget tillegg for ans.	5 500	2 800	3 000	8 100	46 300	37 000
			Utreget laveste årlønn	299 000	301 800	304 800	312 900	359 200	396 200
	Fagarbeiderstillinger/ tilsv. fagarbeiderstillinger	338 800	Utreget tillegg for ans.	6 400	3 500	4 200	11 400	38 000	6 900
			Utreget laveste årlønn	345 200	348 700	352 900	364 300	402 300	409 200
	Stillinger med krav om fagbrev og 1-årig fagskoleutdanning	359 800	Utreget tillegg for ans.	6 400	3 500	4 200	11 400	38 000	6 400
			Utreget laveste årlønn	366 200	369 700	373 900	385 300	423 300	429 700
Gruppe 2	Lærer og Stillinger med krav om 3-årig U/H-utdanning	386 200	Utreget tillegg for ans.	7 500	7 500	6 000	19 400	20 200	18 500
			Utreget laveste årlønn	393 700	401 200	407 200	426 600	446 800	465 300
	Adjunkt og Stillinger med krav om 4-årig U/H-utdanning	425 800	Utreget tillegg for ans.	8 400	8 300	6 600	7 100	22 200	18 100
			Utreget laveste årlønn	434 200	442 500	449 100	456 200	478 400	496 500
	Adjunkt med tilleggsutdanning og Stillinger med krav om 5-årig U/H- utdanning	474 700	Utreget tillegg for ans.	9 700	4 600	4 300	10 300	16 700	39 600
			Utreget laveste årlønn	484 400	489 000	493 300	503 600	520 300	559 900
	Lektor og Stillinger med krav om mastergrad	498 600	Utreget tillegg for ans.	9 800	5 700	5 000	5 200	27 400	52 100
			Utreget laveste årlønn	508 400	514 100	519 100	524 300	551 700	603 800
	Lektor med tilleggsutdanning	514 700	Utreget tillegg for ans.	10 400	5 700	5 000	8 000	25 300	61 900
			Utreget laveste årlønn	525 100	530 800	535 800	543 800	569 100	631 000

IKKE FOR SENT Å ETTERPÅMELDE NYE OG ANDRE TIL FOLKEHØGSKOLEUKA 2017

PUBLISERT/OPPDATERT 01.08.2017

Erfaringsmessig vet vi at det i løpet av sommeren kan ha blitt tilsatt ny rektor, assisterende rektor, lærere eller kolleger blant det praktiske personalet på skolen. Vi minner derfor om at det til uka arrangeres kurs for nye rektorer og assisterende rektorer/inspektører (7.-8. august), samt kurs for nye lærere (7.-10.

BLI MEDLEM

Det skjer

07.08.2017

Folkehøgskoleuka 2017

Skiringssal folkehøgskole, Sandefjord

09.08.2017

Seniorkurs for folkehøgskoleansatte 55+

Nestor i Melsomvik

18.09.2017

Kurs for nye tillitsvalgte

Sanner Hotell, Gran, Hadeland

19.09.2017

Tillitsvalgt-konferansen 2017

Sanner Hotell, Gran, Hadeland

[Se alle aktiviteter »](#)

FRILYNT FOLKEHØGSKOLE MED FORNYET HJEMMESIDE

PUBLISERT/OPPDATERT 25.06.2017

Hjemmesidene til Folkehøgskoleforbundet og Informasjonskontoret for medlemmer og skoler ble etablert for drøyt 10 år siden. Det bar de preg av. På landsmøtet ble de nye sidene (som du er inne på her) elektronisk 'avduket'. Sidene er nå mer moderne og skal være lettere å og mer tiltalende å...

[FrilYntFolkehøgskole.no](#)

[Folkehøgskoleforbundet](#)

[Informasjonskontoret](#)

SKONTORET

Alle skolene
arbeid og

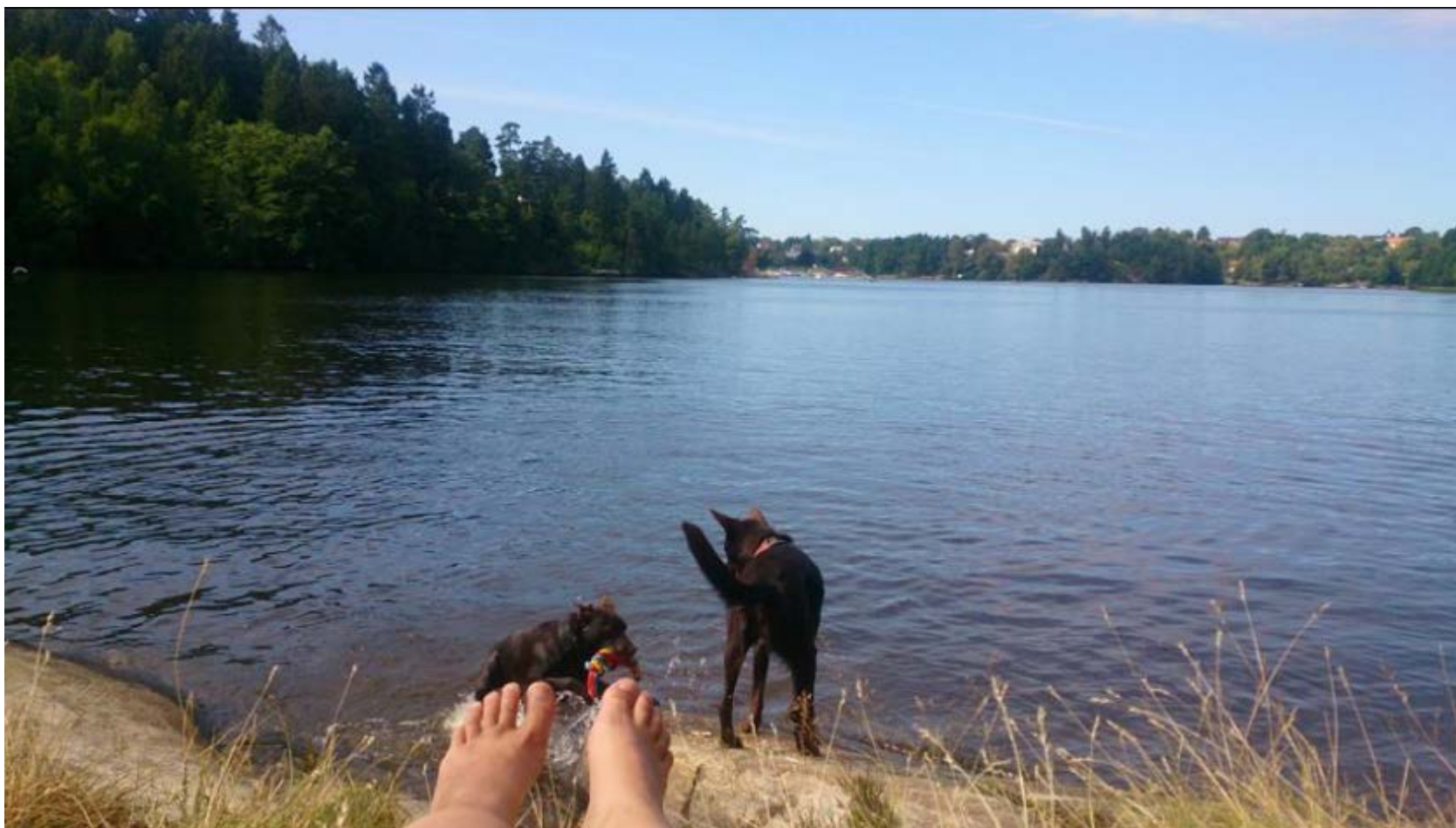
BLOGG/FOLKEHØGSKOLEN

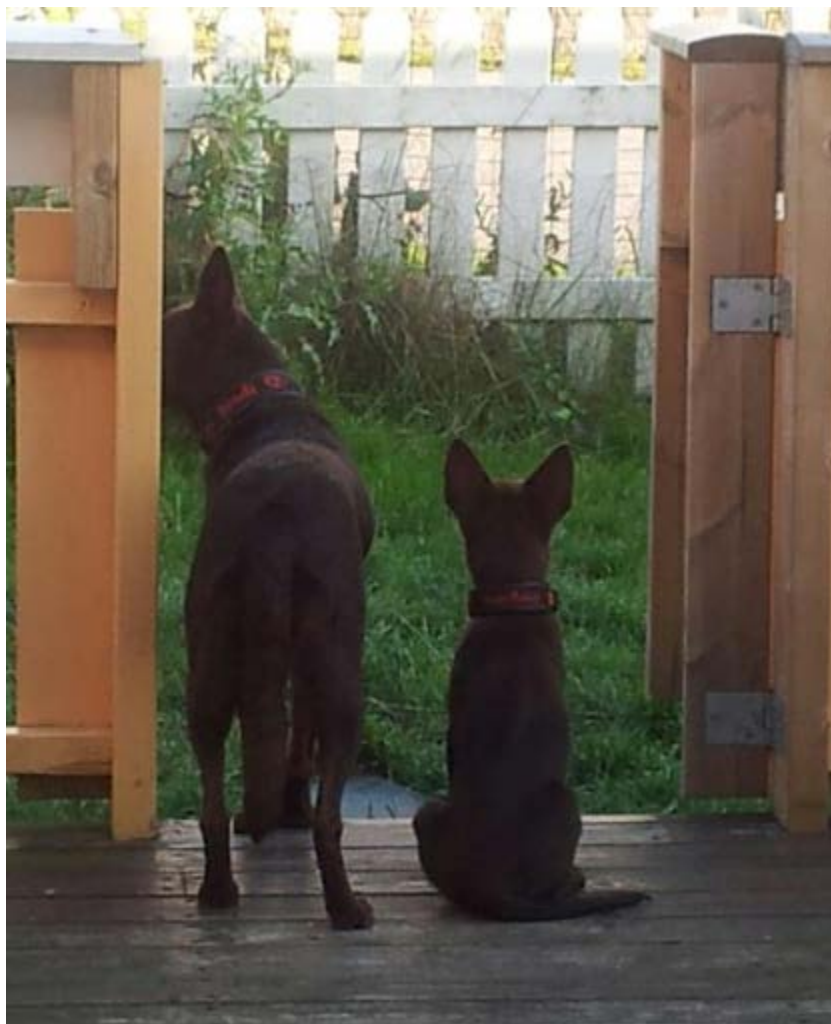
Magasinet Folkehøgskolen skal
skape en plattform for
felleserfaring og dynamisk
debatt og utvikling i frilYnt
folkehøgskole.

PEDAGOGISK

Pedagogisk utvikling
i frilYnt folkehøgskole

Folkehøgskolerådet (FHSR)

Christian Tynning Bjørnø, daglig leder

Folkehøgskolene i Norge

- 79 (80) skoler, organisasjonene (kristen/frilynt)
- Skole, arbeidsgiver, bosted, arbeidstaker, mini-direktorat, pedagogisk utvikling, informasjon/kommunikasjon.
- Folkehøgskolekontoret i Oslo (rett ved stortinget). Felles kontorlokaler for organisasjonene og Folkehøgskolerådet.

Informasjonskontor for kristen folkehøgskole

Noregs Kristelige Folkehøgskolelag

FOLKEHØGSKOLERÅDET

Folkehøgskolerådet

- Folkehøgskolerådet er sammensatt av de ulike organisasjonene. Et samarbeidsorgan med hovedvekt på politisk påvirkningsarbeid, myndighetskontakt, rammebetingelser og lovverk.
- Demokratisk sammensatt organ. Medlemmene oppnevnes av organisasjonene. 6-8 møter i året.
- 2 underutvalg: Internasjonalt utvalg og Økonomiutvalget
- Arrangerer ett årlig felles rektormøte for alle folkehøgskolerektorene.

Hva jobber vi med?

- Dialog med direktorat, departement, regjering, storting.
- Folkehøgskoleloven: Rammer, struktur, dialog med myndigheter.
- Rammebetingelser/statsbudsjett, ca 900 millioner over statsbudsjettet.
- Forvalter tilskudd/stipend på vegne av staten og organisasjonene.

KURSSJEKKEN

Alle kurs på en folkehøgskole, uansett lengen på kurset, skal fremme allmenndanning og folkeopplysning, og gjennomføres av skolen og i tråd med skolens profil og verdigrunnlag.

Denne «kurssjekken» er basert på lov om folkehøyskoler (L) med forskrifter (F) og forarbeidene til loven.

«Kursjekken» er ment som et hjelpemiddel, en uhytellig sjekk, som kan utføres på hvert kurs av kortere varighet på en folkehøgskole for å bidra til å sikre at alle kurs er trygt innenfor lov og forskrift.

Herværende «Kurssjekken» er ikke et juridisk dokument. Feil og eller mangler i denne kan derfor ikke danne grunnlag for å fremme krav eller erstatning.

Hva	Ja	?	Nei
Fremmer kurset allmenndanning og folkeopplysning på skolens verdigrunnlag? Er kurset et bidrag til at skolen fremstår som lokalt ressurscenter og kulturbærere, enten som samarbeidspartner for lokalt næringsliv, off. og sivile institusjoner, integrasjonssenter, bærekraftssenter, e.a., som f.eks. bidra til å fremme livsopplysning for den enkelte i utfordrende faser av livet? <i>(F §1 samt forarbeider til loven mv. som viser lovgivers hensikt)</i>			
Er kurset kunngjort offentlig og åpent for alle? <i>(F §3)</i>			
Er opptaksrutiner og opptakskriterier gjort kjent for søkere? <i>(F §3)</i>			
Utgjør kurset en selvstendig enhet og for eksempel ikke er del av annet kurs eller arrangement)? <i>(F §3)</i>			
Er kurset på minimum 12 timer og to dager med minimum 4 timer pr dag? (2 dager av minst to timer regnes som én kursdag) <i>(F § 4b)</i>			
Har skolen det pedagogiske og praktiske ansvaret for kurset? <i>(F §4b)</i>			
Har skolens faste personale minst 25 % av undervisningen på kurset? <i>(F §4b)</i>			
Foregår kurset i Norge? <i>(F §4b)</i>			
Om deler av undervisningen er lagt til utland, skjer dette i en klar pedagogisk sammenheng etter forsvarlig pedagogisk opplegg, og med for- og etterarbeid på skolen? <i>(F §4b)</i>			
Er kurset eksamensfri <i>(L §2a)</i>			
Er deltakernes læringsmiljø, herunder det fysiske og psykiske arbeidsmiljø, fullt forsvarlig ut fra en samlet vurdering av hensynet til deltakers helse, sikkerhet og velferd (med skriftlige dokumenterte rutiner behandlet i styret)? <i>(L §5A)</i>			
Er kunngjøring, deltakelse (underskrevet av kursleder/lærer), kursplan med dato og timer, deltakers navn, fødselsdato og adresse dokumentert og forsvarlig oppbevart, lett tilgjengelig for tilsyn? <i>(F §3, 4 og 12)</i>			
Bare de som har deltatt minimum 75 % av kurset rapporteres som tellende? <i>(F §7)</i>			
Dersom deltakere med redusert funksjonsevne registreres som dobbelttellende, er behovet for ekstra ressurser og bruken av disse dokumentert? <i>(For mer info se F §8)</i>			
Inngår kurset i skolens system for kvalitetssikring og evaluering og der deltakere og ansatte medvirker? <i>(L §2h)</i>			
Er svaret ja på alle spørsmål her (15) over, er kurset antagelig trygt innenfor det som kan inngå i tilskuddsgrunnlaget			
Er det ett eller flere tvilstilfeller, må kurset endres, for at skolen kan svare ja på alle spørsmålene, før kurset annonseres og settes i gang som tellende.			
Er det ett eller flere nei-svar, kan kurset ikke telles inn i tilskuddsgrunnlaget.			

Folkehøgskolen fra A til Å

A B D E F G H I K L M N O P R S T U V W Y Å Ø

Tilbakemelding

A

Aldersgrense

[Forskriftene](#) sier i **§ 2. c) Elev:** *Deltager på langkurs eller kortkurs som er over normal alder for gjennomført grunnskole.*

Når det gjelder kortkurs betyr det at på kurs som gjennomføres før 1. august, må deltakerne må være fylt 16 år senest ved kursets slutt. For kortkurs som gjennomføres etter 1. august, holder det at deltakerne fyller 16 år innen årets utgang.

Allmenndanning

[Folkehøyskoleloven § 1](#) (Lovens formål er å bidra til at det kan opprettes og drives folkehøyskoler i Norge)

[Forskriftene](#)

Anbudsrunde

[Regelverk](#) for offentlig anskaffelse, FHSR-rundskriv 5/13

Andreårselev

[Elevstipendiater](#)

[Lommepenger, skatt](#) FHSR-rundskriv 05/15

Elevstipendiat - [Grunnlagsdokument](#)

Angrerett

[FHSR-rundskriv](#) Angrerett, info.

Forbrukerrådet [Angrerett](#), info fra Forbrukerrådet

Angreskjema [Nynorsk Word](#), Angreskjema [Nynorsk pdf](#)

Angreskjema [Bokmål Word](#), Angreskjema [Bokmål pdf](#)

Statsbudsjettet

- Generell kostnadsjustering 3,2%
- Nye folkehøgskoler innarbeides med friske midler
- Fullfinansiere tidligere vedtak o stortinget (Evje, internatkapasitet Setesdal)
- Etter- og videreutdanning for pedagogisk personale
- Lik studiefinansiering
- Kortkurs

FOLKEHØGSKOLERÅDET

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8819 Dep
0032 Oslo

Oslo 16. mars 2018

Innspill til Statsbudsjett 2019 – Kap. 253 Folkehøgskoler

Folkehøgskolenes formål er å fremme allmenndanning og folkeopplysning (Folkehøgskoleloven, §1). I 2018 er det 80 folkehøgskoler i Norge, som gir et helårstilbud til godt over 7500 elever. I tillegg arrangerer folkehøgskolene kurs av kortere varighet til over 15.000 personer innenfor ulike målgrupper.

Folkehøgskolerådet har regnet ut forventet tilskudd over statsbudsjettets kap.253 for 2019. Beregningene i tabellen under er gjort på bakgrunn av tildelte midler i 2018 og **en generell kostnadsjustering med 3,2 %**. Dette er basert på SSB sine forventninger om 3,3% lønnsvekst for 2019, samt forventet endring i KPI.

I tillegg til den generelle kostnadsjusteringen er følgende inkludert i beregningene i tabellen (post 70):

- Et høyere tilskuddselevtall. Det er ikke tatt hensyn til økt elevtall i beregningen for tilskuddet i 2018. Det bes om at dette tas med i beregningene for 2019. Dette utgjør ca. kr. 10,1 mill. kr.
- Flere skoler har søkt om tillatelse til opprettelse av ny folkehøgskole. Folkehøgskolerådet har prioritert søknaden fra Ørskog folkehøgskole som nummer 1 og ber om at det innarbeides 700.000 kr. i budsjettet for 2019 til forberedelse til oppstart (i 2020).
- Folkehøgskolerådet viser til at Folkehøgskolen Helse (Evje) etter budsjettforliket ble tildelt 700.000 kr over statsbudsjettet for 2018. Folkehøgskolerådet forutsetter at nødvendige driftsmidler til denne skolen legges til i budsjettet for 2019. Dette utgjør 4,7 mill. kr.
- Vedtatt utvidet internatkapasitet på Setesdal folkehøgskole fra 40 til 70 elever koster 2,65 mill kr. Kun 1,1 mill kr. ble lagt inn i Statsbudsjettet for 2018. Det bes om at det resterende beløpet legges inn i 2019. Dette utgjør 1,55 mill. kr.
- Kostnader til etter- og videreutdanning for pedagogisk personale i forbindelse med nye kompetansekrav får innvirkning for lærerne på folkehøgskolene. Folkehøgskolerådet viser i denne sammenheng til ordninger for «Videreutdanning for lærere og skoleledere», og ber om at tilsvarende ordning gjøres gjeldende for folkehøgskolene. Vår modell er 100 000 for én lærer/skole, til sammen 8 mill. kroner

Dette vil summere seg slik i Statsbudsjettet 2019 – Kap. 253 Folkehøgskolar:

Post	Nemning	2018	2019
70	Tilskott til folkehøgskolar	848 015	899 470
71	Tilskott Folkehøgskolerådet	5 088	5 251
72	Tilskott nordiske folkehøgskolar	649	670
	Sum kap 253:	853 752	905 391

(2019-tallene er Folkehøgskolerådets beregninger og innebærer en kostnadsjustering på 3,2%, i tillegg til punktene det er redegjort for ovenfor)

● Tek opp kamp for butrening i eitt ekstra år på folkehøgskule

Provosert over kutt

Martha Hjertaker (22) og Martin Kalvatn (19) stortrives på sitt andre år på folkehøgskule, men dette er eit tilbod det no blir kuttet ned på.

Sunnmøre folkehøgskule er ein av fleire skular som har hatt suksess med tilbod i butrening og aktivitet for elevar med spesielle behov. Fleire av elevane går to år, men dei som søker om andreåret no, har konsekvent fått avslag, noko som provoserer både lærarar og foreldre.

– Tid er nøkkelen for mange. Det er mykje som skal lærast før ein flyttar i eige husvære. Elevar med spesielle behov treng ofte meir tid og har godt av eit andre år, seier Ingfrid Grimstad, lærar og ansvarleg for dette tilbodet ved Sunnmøre folkehøgskule i Ulsteinvik.

Blir tryggare

Ho har sett mange elevar blomstre og bli meir trygge etter eit år på folkehøgskule. Og ho ser at mange treng eitt ekstra år.

Difor er ho provoserte over at Nav no konsekvent seier nei til å støtte eit andre år for desse elevane. Fleire foreldre har teke kontakt og er fortvila etter avslag. Mange opplever at ein god prosess stoppar opp.

– Det er ikkje så mange tilbod for denne elevgruppa etter vidaregåande skule. Mange går rett i arbeid på ein tilrettelagd arbeidsplass, medan andre ungdommar kan ta høgare utdanning og reise verda rundt, seier Grimstad.

Ho får støtte av kollega Ingrid Rødset, sosialeiar og ansvarleg for tilrettelagd linje ved Ålesund folkehøgskule. Også ho meiner innstramminga er feil:

– Dette er diskriminerande. Likskap er ikkje at alle skal ha det likt for ein kvar pris, men at kvar enkelt får sjansar der dei kan få utvikle sitt fulle potensial, meiner Rødset.

FOLKEHØGSKULE: Martha Hjertaker frå Bergen og Martin Kalvatn frå Sykkylven føler seg klar både for jobb og eigen plass å bu etter to år på linja for butrening og aktivitet i Ulsteinvik. Lærar Ingfrid Grimstad meiner andre året er eit viktig modningsår for mange elevar.

Ho synest det er trist at Nav kuttar i det einaste utdannings-tilbodet ungdom med utviklingshemming har etter vidaregåande skule.

– Her får dei eit unikt tilbod, der dei kan utvikle seg og strekke seg, i eit miljø med normalt fungerande ungdom, seier ho.

Klar for jobb og eiga leilegheit

Andreårselevane vi møter i Ulsteinvik synest det er synd at fleire no ikkje skal få sjansen til å oppleve det som dei har fått:

– Dette er dumt for dei som

har lyst til å gå eitt år til, seier Martha Hjertaker (22) frå Bergen. Ho gjekk på folkehøgskule i Valdres i fjor og begynte i Ulsteinvik i haust.

– Det er kjekt å bli venner med folk og møte folk frå ulike stader, seier ho.

Martin Kalvatn (19) frå Sykkylven gjekk på Sunnmøre folkehøgskule også første året. Begge er glade for at dei fekk sjansen til å gå eitt skuleår til, men no er begge klare for å begynne i arbeid.

Martha har fått jobb i kantina

på Haraldsplass, og ho har også fått si eiga leilegheit. Martin er klar for jobb for Byrg i Sykkylven og har også planar om å flytte for seg sjølv.

Har kø av søkjarar

Elevarne betaler for skuleåret på lik linje med andre elevar, men skulane får støtte frå Nav for ekstra bemanning og tilrettelegging av opplegg.

Og Grimstad understrekar at skulane har kø av søkjarar til desse linjene og ikkje problem med å fylle plassane med før-

steårselevar. Når folkehøgskulane no går saman for å prøve å få endra reglane, er det elevane dei tenkjer på.

ANNE-MARI TOMASGARD
anne-mari.tomasgard@smp.no

●● **Elevar med spesielle behov treng ofte meir tid og har godt av eit andre år**

Ingfrid Grimstad

NAV: Kommunane har ansvar for at brukarar med spesielle behov får nødvendig trening. Dette er ikkje folkehøgskulane sin jobb, meiner Nav. ILLUSTRASJONSFOTO

Meiner kommunane skal ta jobben

– Intensjonen med regelverket er ikkje at folketrygda skal dekke eit ekstra år med folkehøgskule for å avlaste kommunane.

Det seier Jan Erik Grundtjernlien, seksjonssjef i Virkemiddelseksjonen i Arbeids- og velferdsdirektoratet. Folketrygda kan dekke opphald på folkehøgskule for at brukaren skal bli meir sjølvstendig i daglege gjøremål. Hovudregel er stønad i eitt år, med høve for to år i unntakstilfelle, ved mykje sjukefråvær eller andre spesielle

forhold. – Vi ønskjer ikkje endring av praksis, slik at eit andre år blir hovudregelen og ikkje unntak, seier Grundtjernlien og legg til at etter deira vurdering vil det vere svært mange som vil ha behov for meir trening. I 2017 hadde Nav stor auke i søknader om å få dekt eit andre år. Grunngevinga var at brukarane trengde meir trening for å bli meir sjølvstendige. – Habiliteringstenesta i kommunane har etter vår vurdering ansvar for å gi slik meng-

detrening i daglege aktivitetar, og til å gi bustad med bistand frå kommunen. I oktober kom eit rundskriv der det var gjort tydeleg at andre år berre blir dekt i spesielle tilfelle. Nav meiner nødvendig trening og vidareutvikling må varetakast av brukaren sin heimkommune, som har ansvar etter helse- og omsorgstenestelova. Manglande oppfølging og tilbod frå kommunen gir i seg sjølv ikkje rett til eit andre år, ifølgje rundskrivet.

Reisestipend

150.00 kroner i 2018.

Formålet med stipendene er at de tilsatte skal få mulighet til å se og oppleve forhold som kan gi nye impulser og sette den enkelte bedre i stand til å arbeide i folkehøgskolen.

Ved tildeling av stipend vil Folkehøgskolerådet legge vekt på formålet med reisen, om søkeren, og/eller skolen, kan ha nytte av reisen, praksis i folkehøgskolen, og om en har fått stipend tidligere p Folkehøgskolerådet.

For at søkere med lav folkehøgskoleansiennitet også skal kunne ha mulighet til å motta stipend, ønsker Folkehøgskolerådet å sette av en del spesielt til denne gruppen.

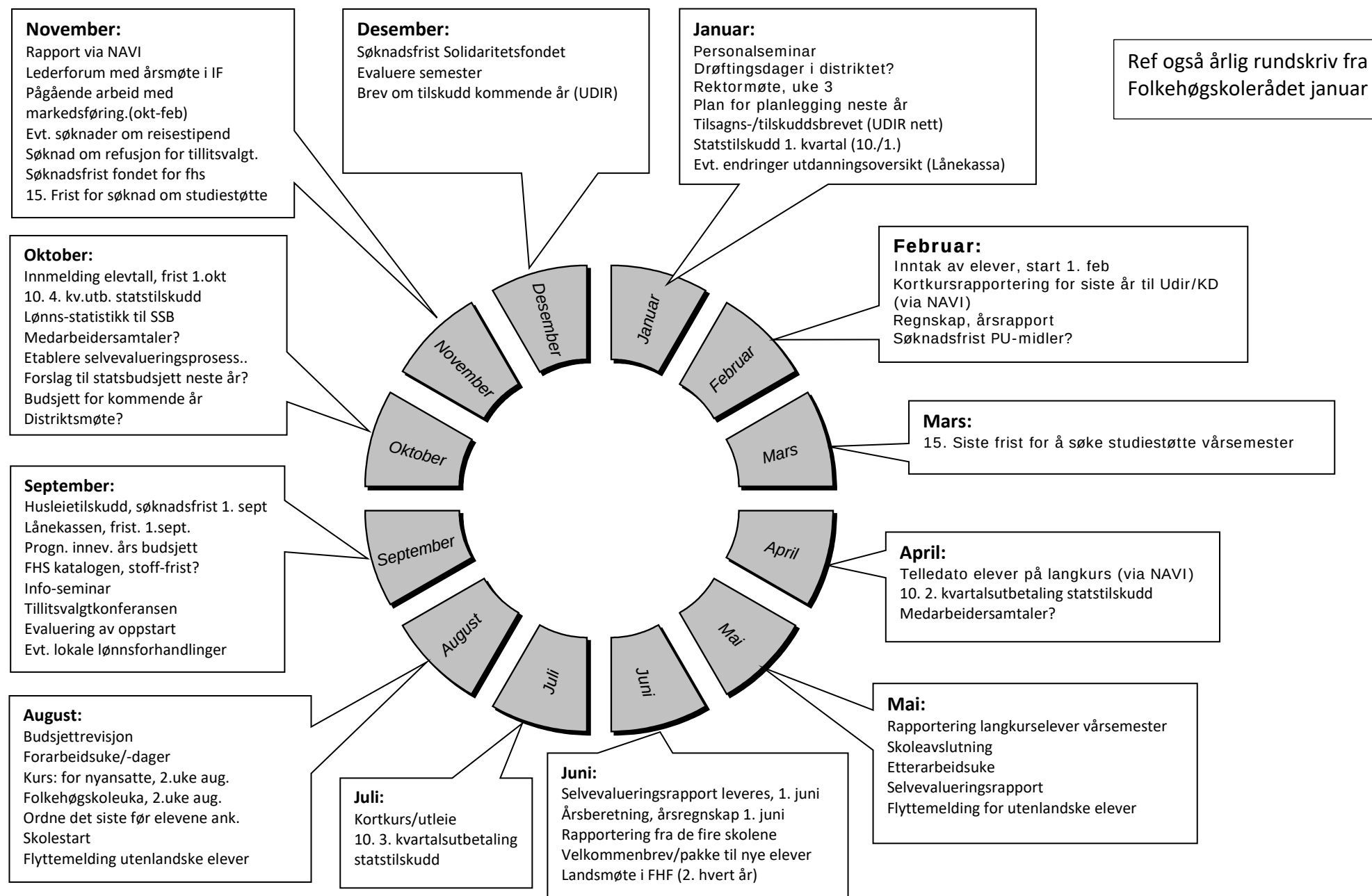
christian@folkehogskole.no

Tel. 926 13 292

Spørsmål til verktøyet:

- Når skal noe starte, for å få en god prosess, og å være klart til tiden? (budsjett, ansettelse, skoleutvikling)
- Hvem involveres i hvilke oppgaver, når?

Årshjul for Folkehøgskolerektorer

Sindre Vinje

Seniorrådgiver - Folkehøgskoleforbundet

Skoleutvikling i frilynt folkehøgskole

Prosjekter og arbeid

Praksisbrua – forholdet mellom skolen verdigrunnlag, praksis og formål

Mellom solskinn og ruskevær – arbeid med elevenes psykiske helse og livsmestring

Studie i Folkehøgskolepedagogikk_PPU

Folkehøgskolens lederutdanning

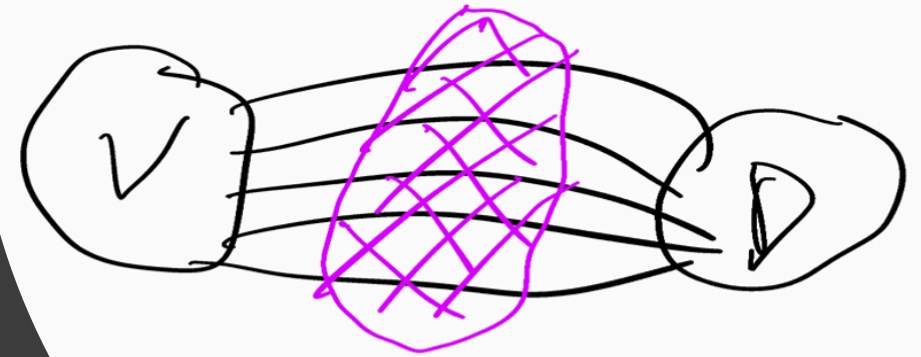
Folkehøgskoleuka 2018

Annet (skolebesøk, rådgivning, innlegg/artikler etc.)

Andre kurs og samlinger

Praksisbrua

- Skolens verdigrunnlag og formål – hvordan blir dette uttrykt i praksis?
- Hva står egentlig i vårt verdigrunnlag? Hvilke føringer gir det for vår praksis?
- Hva er vårt formål? Hvordan har vi definert, konkretisert og «operasjonalisert» allmenndanning og folkeopplysning?
- Fra ide til konkrete planer og arbeid
- Har jobbet med flere skoler om dette siden 2014. Pilotår 2017-18 (5 skoler // Peder Morset, Skiringssal, Åsane og Nordhordland)
- 2018-19: Jobbe med Møre, Sogndal og Fjordane + Buskerud
- Erfaringskonferanse og workshop 17. okt 2018 (Bergen)

Hva er felles?

Mellom solskinn og ruskevær

Samarbeid med UNI og VfB om å utarbeide en modell for å styrke folkehøgskolenes arbeid med psykisk helse og livsmestring

Pilotår 2017-18 (Skiringssal FHS, Fana, Voss, Vefsn og Karlsskoga) – ulike måter å tilnærme seg dette // sparring med UNI

Nå – fortsette arbeide på egen skole, men også utarbeide felles verktøy/modell

Søker om prosjektmidler sammen med VfB og UNI den 15. sept. Svar 15. des.

Studie i folkehøgskolepedagogikk_PPU

- Samarbeid med NKF og USN
- Søke dep. om midler til studieplasser (30 + 30 stp).
Ønsker ordinære studieplasser (10 stk på 50% progresjon // 20 studieplasser)

EMNEPLAN 1 FOLKEHØGSKOLENS IDÈGRUNNLAG, PEDAGOGIKK, TEORI OG PRAKSIS

Gruppepresentasjon – observasjon

For deltid HØST 1. år som eksamen 7,5
STP

Bestått/ikke bestått

EMNEPLAN 2 PRAKTISK ARBEID I FOLKEHØGSKOLEN OG ANDRE SKOLESLAG

Mappebasert teoretisk metatekst

For deltid HØST 2. år som eksamen 7,5
stp

Karakter A-F

EMNEPLAN 3 DANNING OG MEDBORGERSKAP

Faglig-personlig essay

For deltid VÅR 1.år som eksamen 7,5
STP

Bestått/ikke bestått

EMNEPLAN 4 DEN PROFESJONELLE LÆRER

Muntlig eksamen

For deltid VÅR 2. år som avsluttende
eksamen

Karakter A-F

Folkehøgskolens lederutdanning

30 stp på Masternivå

Samarbeid med NKF, NLA og USN

8 samlinger

Første kull 2016-2018

Andre kull starter opp h2019

Annet

Arendalsuka 2018

Folkehøgskoleuka 2019

Elever med ledertrening (2. års elever) / Erfaringssamling
24. sept

Deltakelse på Lederforum, Rektormøtet,
Tillitsvalgskonferansen

Samarbeid om skoleutvikling sammen med våre nordiske
naboer FFD, RIO, FSO og Forbundet Folkehøgskolläraerne

Forskning (bla antologi om Folkehøgskolepedagogikk)